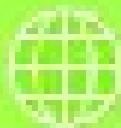

www.
www.
www.
www.

Ghaemiyeh

.com
.org
.net
.ir

سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

ایرانیان

زمینه سازان تیجه هست جهانی عضلی عومنواه

سینما

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

غذچه های قیام

نویسنده:

حسین ایرانی

ناشر چاپی:

بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (علیه السلام)

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۷	غنجه های قیام
۷	مشخصات کتاب
۸	اشاره
۱۲	فهرست مطالب
۱۵	مقدمه
۱۷	پیشگفتار
۲۲	انتظار
۳۳	ضرورت زمینه سازی و آمادگی
۳۴	اشاره
۳۷	ایرانیان در کتاب و سنت
۴۳	زمینه سازان مشرق زمین
۴۸	یاوران قیام
۵۱	قم قبل از ظهر
۵۸	قیام خراسانی
۶۰	مردانی از طالقان
۶۲	خوزستان
۶۴	زمینه های دیگر
۶۶	یک سؤال
۷۱	دانستنی های مهدویت
۷۱	الف. تاریخچه کوتاه و گویا امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف
۷۴	ب. اصحاب حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف
۸۰	ج: مکان ها
۸۰	اشاره

غنجه های قیام

مشخصات کتاب

سرشناسه : ایرانی، حسین، ۱۳۲۵ - ۱۳۸۷.

عنوان و نام پدیدآور : غنجه های قیام: ایرانیان، زمینه سازان نهضت جهانی مصلح موعد عجل الله تعالی فرجه الشریف / حسین ایرانی.

مشخصات نشر : قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعد (عج)، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری : ۱۰۴ ص.

شابک : ۳۰۰۰۰ ریال: چاپ چهارم: ۹۷۸-۹۶۴-۷۴۲۸-۵۶-۹.

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۰۳.

موضوع : مهدویت -- انتظار

موضوع : Mahdism -- *Waiting

موضوع : مهدویت-- انتظار-- احادیث

موضوع : Mahdism -- *Waiting -- Hadiths

موضوع : مهدویت -- انتظار -- جنبه های قرآنی

موضوع : Mahdism -- *Waiting -- Qur'anic teaching

موضوع : ایرانیان و چهارده معصوم

موضوع : Iranians and Fourteen Innocents of Shiite*

ردہ بندی کنگره : BP۲۲۴/۴ الف ۹۸۷ غ ۱۳۹۵

ردہ بندی دیویی : ۴۶۲/۴۹۷

شماره کتابشناسی ملی : ۴۵۴۳۲۱۲

ص:۱

اشاره

غنجه های قیام

ایرانیان، زمینه سازان نهضت جهانی مصلح موعود(عج)

مؤلف: حسین ایرانی

ناشر: انتشارات بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود(عج)

نوبت چاپ: چهارم _ آبان ۹۱

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۴۲۸-۵۶-۹

شمارگان: دو هزار نسخه

قیمت: ۲۵۰۰ تومان

تمامی حقوق ⑥ محفوظ است.

- قم: انتشارات بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود(عج)، مرکز تخصصی مهدویت / خیابان شهدا / کوچه آمار (۲۲) / بن بست شهید علیان / ص.پ: ۳۷۱۳۵ - ۱۱۹ / همراه: ۰۹۱۰۹۶۷۸۹۱۱ / تلفن: ۰۹۱۷۷۳۷۸۰۱ / فاکس: ۷۷۳۷۱۶۰

- تهران: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود(عج) / تلفن: ۰۴۹ - ۸۸۹۸۱۳۸۹ / فاکس: ۰۴۹ - ۸۸۹۵۹۰ / ص.پ: ۳۵۵ - ۱۵۶۵۵

www.imamahdi-s.com m info@imamahdi-s.com

با قدردانی و تشکر از همکارانی که در تولید این اثر نقش داشته اند:

اعضای محترم شورای کتاب حجج اسلام مجتبی کلباسی، محمد صابر جعفری، مهدی یوسفیان، محمدرضا فؤادیان و آقایان احمد مسعودیان (مدیر داخلی)، حسن صادقی زفره (ویراستار)، عبدال... شریفی (مدیر فروش)، مرتضی دانش طلب (مدیر مالی)، رضا فریدی (صفحه آرا)، عباس فریدی (طراح جلد) و کلیه کسانی که ما را یاری نمودند.

مدیر مسئول انتشارات بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود(عج)

حسین احمدی

۰۹۰۸۹-۵

۲: ص

بسم الله الرحمن الرحيم

ص: ٣

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على محمد النبي صلى الله عليه وآله و سلم

وعترته الطاهرين عليهم السلام

اللّهُمَّ كُنْ لِوَلِيَكَ الْحُجَّةِ بْنَ الْحَسَنِ، صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى آبَائِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَفِي كُلِّ سَاعَةٍ، وَلَيَا وَحَافِظَا وَقَائِدًا وَنَاصِرًا وَدَلِيلًا
وَعَيْنَا حَتَّى تُشَكِّهُ أَرْضِكَ طَوْعًا وَتُمْتَعَنَّ فِيهَا طَوِيلًا.[\(١\)](#)

ص: ٤

١- سيد بن طاووس، مصباح المتهجد و سلاح المفید، ص ٦٣٠؛ المصباح، ص ٧٧٩؛ مصابيح الجنان، ص ٥٨٤.

پیشگفتار ۷

انظار ۱۵

ضرورت زمینه سازی و آمادگی ۲۵

ایرانیان در کتاب و سنت ۲۹

زمینه سازان مشرق زمین ۳۵

یاوران قیام ۴۰

قم قبل از ظهرور ۴۳

قیام خراسانی ۵۰

مردانی از طالقان ۵۲

خوزستان ۵۵

زمینه های دیگر ۵۶

یک سؤال ۵۸

دانستنی های مهدویت ۶۳

الف - تاریخچه کوتاه و گویا امام زمان A۶۳

ب: اصحاب حضرت مهدی A۶۶

ج: مکان ها ۷۲

نیابت عامه در عصر غیبت ۷۷

توقع او در توقيعات ۷۹

نباید ها و آسیب ها و آفت ها ۸۵

۱_ قانون و دین واحد با احیاء و اجراء کتاب و سنت ۹۶

ص:۵

۲_ مدیران و کارگزاران صالح^{۹۷}

۳_ نوآوری و تحول سازنده^{۹۸}

۴_ امنیت راه‌ها و اجتماعی^{۹۹}

۵_ رشد علم و عقل^{۱۰۰}

۶_ عدالت فراغیر^{۱۰۱}

۷_ بهبود اخلاق فرد و جامعه^{۱۰۲}

۸_ شکوفایی اقتصادی و رفاه^{۱۰۳}

۹_ عمران و آبادی^{۱۰۴}

۱۰_ خشنودی جهانی^{۱۰۵}

افق آینده در دعای عهد^{۱۰۷}

فهرست منابع^{۱۰۹}

ص:^۶

اندیشه مهدویت، پاسخگوی کامل و جامع به خواسته و نیاز دیرین انسان‌ها در اصلاح وضعیت نابسامان زندگی بشری است.

مهدویت نه فقط برای فردای مبهم بشریت، تصویری روشن و زیبا عرضه می‌کند که امروز بشر نیز در گرو فهم و معرفت این موضوع است. نشناختن راه، اهداف و جایگاه امام و وظایف ما در قبال او، همان زندگی جاهلی است که مرگ جاهلی را در پی دارد و روایات بسیاری به آن پرداخته‌اند.

بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود(عج) در جهت تحقق این هدف مهم اقدام به نشر کتاب‌های ارزشمندی نموده است. در همین راستا چندی پیش فاضل نستوه حضرت حجت الاسلام والمسلمین حسین ایرانی کتاب حاضر را برای انتشار در اختیار این بنیاد قرار دادند و در جریان انجام کارهای مقدماتی کتاب بارها تماس گرفته و کار را پی گیری می‌کردند. در آخرین مرتبه

تماس در عین کسالت و رنجوری از بیماری، بر این که آرزوی ایشان نشر این کتاب است تأکید فرمودند.

ولی افسوس که فرصت نشد که در زمان حیات، ایشان را با انتشار این کتاب شادمان سازیم گرچه یقین داریم هم اکنون نیز که ایشان در بین ما نیستند و پس از عمری مجاهده و مبارزه در عرصه های مختلف فرهنگی، اجتماعی و سیاسی به دیدار یار شتافتند، شادمان خواهند شد.

لازم است در این مختصر از تلاش های مجدانه ایشان در هیأت امنای بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود(عج) و هم چنین انتشارات این بنیاد تشکر و قدردانی کرده و برای آن مرحوم علو درجات و برای بازماندگان صبر جمیل و اجر جزیل طلب نماییم.

مرکز تخصصی مهدویت

ص:۸

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی (با توجه به همه ناباوری های تحلیل گران و سیاستمداران داخل، خارج، شرق و غرب) در جهان چه می گذرد؟

انقلابی دینی با تفکر اسلامی و حرکت های توده ای و مردمی بدون سلاح نظامی و کودتا به رهبری روحانیت شیعه در جهانی که دین را افیون ملت ها و بشر را بی نیاز از وحی و آیین خدایی دانسته که از دریچه های گشوده شده دانش و عقاینت تبلیغ کرده به پیروزی رسید!

و مدیریت سیاسی خود را بر اساس اسلام و دکترین نوین ولایت فقیه در نماد حکومت ارائه و پیاده نموده، مکاتب سیاسی دنیا را شکفت زده کرد و استقرار و استمرار آن با رهبری امام قدس سرّه (ولی فقیه) و مقاومت و ایثار ملت هوشیار و تبعیت از رهبری تضمین گردید.

تمام توطئه های داخلی و خارجی (اعم از ترور، انفجار کودتاها، تحریم ها و تحمیل جنگ ناجوانمردانه هشت ساله در آغاز انقلاب با وجود انبوه نابسامانی های کشور) را از بین برد و در تمام عرصه ها پیروز شد!

حال سخن این است که رسالت ما در برابر چنین انقلابی و آینده و فرداهای نیامده چیست؟!

آیا بی تفاوت باشیم و چونکه فردا شود فکر فردا کنیم و ماییم و امروز که باید در رفاه و راحت باشیم؟

آیا با دید منفی آینده را بنگریم و آینده را عدم بدانیم و ما راهی برای دست یابی و ارزیابی به آینده نداریم مگر می شود دیوار تاریخ را سوراخ کرد؟

از آنجا که رفتار زیبا و زشت امروز هر ملتی در سرنوشت دنیوی و اخروی او تأثیر دارد باید نگاه مثبت و مسئولانه به آینده داشته باشیم و باید چراغ فرداها را امروز روشن کنیم آینده گرایی، واقعیت گرایی است زیرا آموزه های دینی، علم، عقل و تجربه تاریخ بر این حقیقت تأکید دارد.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید:

«از فرار در مقابل دشمن شرم دارید که ذلت و خواری شما را حتی در نسل های آینده ثبیت خواهد کرد». [\(۱\)](#)

ایشان می فرماید:

«نسبت به بندگان خدا و شهروها و مکان ها از خدا پروا کنید زیرا شما مسؤول اعمالتان هستید حتی نسبت به خانه ها و حیوانات از شما

ص: ۱۰

۱- نهج البلاغه، خطبه ۶۶ «واستحیو من الف رفانه عارٌ فی الاعقاب».

یعنی نه تنها در برابر رفتار شخصی خود مسئولید بلکه تمام اعمال آدمی حتی در رابطه با طبیعت و محیط زیست و عمران مؤثر بوده و آدمی مسئول خواهد بود.

در این میان قدرت های استکباری و استعماری با اتکا به توان نظامی، اقتصادی و رسانه های شیطانی خود مدعی اند، امروز و آینده را در اختیار دارند.

لیکن محرومان حق باور و خداجو علاوه بر لزوم آمادگی مادی (أَعِمُّدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ... وَ تا می توانید در برابر آنها قوه و امکانات آماده کنید...^(۲)) بیشتر به نقش ایمان و ارزش های معنوی و وعده های الهی اعتماد دارند که این باور ریشه در آموزه های دینی و تاریخ دارد، همانند:

«يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ؛ دست و قدرت خدا بالاتر از هر دستی است».^(۳)

«إِنَّ رَبَّكَ لِيَالْمِصَادِ؛ همانا پروردگارت در کمینگاه ستمگران است».^(۴)

ص: ۱۱

۱- نهج البلاغه، خطبه ۱۶۷، «اتقوا الله في عباده وبلاذه فانكم مسئولون حتى البقاع والبهائم»

۲- انفال (۸) / ۶۰.

۳- فتح (۴۸) / ۱۰.

۴- فجر (۸۹) / ۱۴.

«إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ؛ اَفَرَأَيْتُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ»
اگر خداوند شما را یاری کند هیچ غلبه گری بر شما نخواهد بود.^(۱)

«إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا؛ قَطْعًا مُكْرَ وَ تَوْطِئَهُ هَايِ شَيْطَانٌ سَسْتَ خَوَاهِدَ بَوْدَ»
کیند الشیطان کان ضعیفا؛ قطعاً مکر و توطئه های شیطان سست خواهد بود.^(۲)

پیروزی، بقاء و صدور این نهضت از نمادهای درخشان نصرت غیبی خدا و نقش ایمان و معنویت ملت است. و این همان تحقق پیشگویی اعجازگونه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم بود که از ایشان نقل شده است:

«آنها کسانی اند که به واسطه روح الله دوست هم و متخد می شوند بدون اینکه هدف مادی و خویشاوندی داشته باشند، آنان شیعیان تو هستند و تو ای علی علیه السلام امام و پیشوای آنان می باشی^(۳).»

سخن رسول خدا را می توان حقیقتی درباره انقلاب اسلامی و رهبری آن و جایگاه ایرانیان در زمینه سازی حکومت جهانی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف دانست؟! (آن هم با توجه به تعبیراتی در روایات؛ مثل رجُلٌ من أهل قم، رجل من ذریتی، يخرجون من المشرق و ...)

ص: ۱۲

-
- ۱- آل عمران (۳) / ۱۶۰.
  - ۲- نساء (۴) / ۷۶.
  - ۳- بحار الانوار، ۶۸/۱۳۹، بشاره المصطفی، ص ۲۰۰، «هم قوم تحابوا بروح الله على غير انساب واموال اولئک شيعتك وانت امامهم يا على»

نوید پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم، ما را برای آینده آماده و امیدوار می‌سازد، مسئولیت می‌دهد و حجت را تمام می‌کند. آیا در جای جای تاریخ انبیاء (پیروزی ابراهیم بر نمرود؛ موسی بر فرعون و...) و پیروزی نهضت نخستین اسلامی بر جاهلیت جزیره العرب و جنگ‌های صدر اسلام و روزهای جنگ تحملی، بالاتر از همه، غلبه حضرت مهدی عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف بر جاهلیت مدرن جهان فردا، همه و همه تحقق وعده‌های الهی است؟!

چه بهتر که خدایی و خالصانه، فردی و جمعی، بیاندیشیم «قُلْ إِنَّمَا أَعْظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ...؛ بَگُوْ من فقط به شما یک اندرز می‌دهم که: دوتا دوتا و یکی یکی برای خدا قیام کنید و آنگاه بیاندیشید».^(۱)

مبادا فرصت‌ها بگذرد یا به تهدید تبدیل شود، که به فرموده امام علی علیه السلام «ضایع کردن فرصت‌ها غمبار است»^(۲) و غصه‌های بی‌ثمر و حسرت زا در آینده و آخرت به بار خواهد آورد.

نصرت الهی خواهد رسید، وعده‌های او، پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و عترتش علیهم السلام همانند گذشته تحقق خواهد یافت.^(۳) «اگر شما آین اسلام و دین خدا [و عباد

ص: ۱۳

-
- ۱- سباء (۳۴) / ۴۶.
  - ۲- نهج البلاغه، حکمت ۱۱۸. «اضاعه الفرصة غصه».
  - ۳- به نظر می‌رسد جامعه ما دچار رفاه گرایی و نوعی نسیان و غفلت از خدا و قیامت و امام زمان عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف شده است که باید هر چه زودتر درمان شود و فردا دیر است!

مستضعف خدا برای حکومت حق و عدل حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف [را یاری کنید، خدا هم شما را [با عوامل مادی و معنوی] یاری خواهد داد»،^(۱)

کتاب حاضر، در تبیین هدف و امید آفرینی نسبت به آینده روش و نقش ایران شیعی و ایرانیان در زمینه سازی فرهنگی و ایجاد آمادگی جهانی برای نهضت عدالت گستر جهانی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف و همچنین مسائل و مباحث مورد نیاز درباره مهدویت با رویکرد روایی و از منظر احادیث پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و اهل بیت علیهم السلام تأثیف شده است. با امید به آن که مقبول حضرت حق و مفید فایده برای خلق قرار گیرد و ظهور امام عدل و حق و همه خوبی ها تزدیک گردد.

آمین رب العالمین

حسین ایرانی

ص: ۱۴

۱- سوره محمد (۴۷)/۷. «يا ايها الذين آمنوا ان تنصر الله ينصركم ويثبت اقدامكم ...»

انتظار راستین و پویا به معنای امید به آینده و چشم به راه بودن که پیوسته با تلاش و آمادگی و زمینه سازی برای ظهرور و تحقق اهداف امام موعود عجل الله تعالى فرجه الشریف همراه است.

محقق شدن انتظار مثبت دو شرط دارد: نگرانی از وضع موجود – تلاش برای رسیدن به وضع مطلوب چرا که به حتم عقل و منطق در شب تار و در غیبت آفتاب نباید تسليم تاریکی ها شد، بلکه باید بپا خیزی، شمع و چراغی جلوی خود و دیگران قرار دهی حتی اگر می توانی با تهیه نیروگاه برق، شهری را در نور قرار دهی، با آن که یقین دارید پایان شب سیه سپید است و سرانجام سپیده و ستاره سحر خواهد زد و بامدادان همه جا با طلوع خورشید، روش گردد،

تاریکی ها و غم ها و زشتی ها زدوده و همگان نور و انرژی و حیات می یابند.[\(۱\)](#)

به راستی ای برادر و ای خواهر:

مادری که در انتظار آمدن جوانش هست، آیا راحت و خواب دارد و از فکر و ذکر او غافل است یا پیوسته خبر می گیرد، دعا می کند از خانه بیرون می آید و تلاش می کند چرا نیامد چه کنم زودتر برسد و امیدم محقق گردد؟!

بیماری که انتظار بهبود و رسیدن به سلامتی دارد، آیا تسلیم دردها و میکروب ها می شود و می نشیند یا می کوشد پزشک متخصص بیابد، دارو و غذای مناسب و به موقع مصرف و به هر قیمتی خود را درمان کند؟!

آیا عاشق مشتاق، برای دیدار دلدار، دل به خواب می دهد یا پیوسته در اندیشه او، در به در، در هر کوی و برزن محبوش را

ص: ۱۶

۱- شاید از همین رهگذر بود که بسیاری از علماء به مجرد اینکه قدرت و توانایی پیدا می کردند حکومت های کوچک محلی تشکیل می دادند و احکام الهی را اجرا می کردند و جامعه را به صلاح و فلاح رهنمون می شدند، نه با نشستن و تسلیم هر ستم و توطئه سلطه گران شدن به امید آنکه او می آید و امور را اصلاح می کند، از خود سلب مسئولیت نکرده و فرافکنی نمی نمودند.

جستجو می کند حتی به قول مجنون وقتی صحراء گردی او را در بیابان دید با ریگ ها بازی می کند؛ گفت مجنون سرگردان چه می کنی؟ گفت: «چون میسر نیست بر من کام او؛ عشق بازی می کنم با نام او».

حتی خود و زندگی را ترک نموده، به سراغ توسل و نذر و نیاز می رود تا معشوق را بیابد.

آیا میزبانی که در انتظار آمدن میهمان عزیزی است (که قبل هم خبرها داده اند که او می آید) بی توجه و غافل می گردد یا حداقل آب و جاروب و نظافت نموده، غذا و وسیله پذیرایی تهیه می کند، سر و وضع خود و خانواده و فرزندانش، اطاق و حیاطش را به گونه ای ترتیب می دهد که میهمانش شادمان شود نه نگران و ناراحت.

آینه شو چهره پری طلعتان طلب

جاروب زن خانه و سپس میهمان طلب

آیا سربازی که در انتظار آمدن قطعی فرمانده است تا هر لحظه از راه برسد و فرمان حرکت و آتش صادر کند، بدون پوشیدن لباس رزم و چکمه و سلاح به عیش و نوش پرداخته یا به خواب می رود یا با آمادگی و تجهیزات کامل چشم به راه اوست؟!

آیا این همه روایات در باب فضیلت و پاداش برای انتظار فرج فقط برای کسی است که به امیدوار و خوش بین بودن به آینده و فردایی روش اکتفا می کند؟! یا انتظار مصلح جهانی، به معنای آماده باش کامل فکری، اخلاقی و عملی است.

پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می فرماید: «برترین اعمال امت من انتظار فرج است». (۱) امام باقر علیه السلام می فرماید: «بدانید منتظر این امر را پاداش است به سان پاداش روزه دار شب زنده دار». (۲) و در بیانی دیگر می فرماید: «اینان همراهان حق و گرامی ترین امت من بر من هستند». (۳)

امام صادق علیه السلام می فرماید: «هر کس از شما در انتظار این امر از دنیا برود همانند کسی است که در خیمه خاص امام قائم عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف باشد». (۴)

پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می فرماید: «برترین نوع عبادت انتظار فرج است». (۵)

ص: ۱۸

-
- ۱- عيون اخبار الرضا علیه السلام، ۲/۳۶، کمال الدین و تمام النعمه ۲/۶۴۴، بحار الانوار ۵۲/۱۴۲، «افضل اعمال امتی انتظار الفرج من الله عزوجل».
  - ۲- اصول کافی، ۲/۲۲۲، «واعلموا أن المنتظر لهذا الأمر له مثل أجر الصائم القائم»
  - ۳- کمال الدین ۱/۲۸۶، «...ولئك رفقائی و اکرم امتی على»
  - ۴- غیبت نعمانی، ص ۲۸۵، «عن ابی عبدالله علیه السلام انه قال من مات منکم على هذا الامر متظراً كان کمن هو فى الفسطاط الذى للقائم»
  - ۵- نهج الفصاحه، ح ۴۰۹، «افضل العباده انتظار الفرج»

از امام صادق علیه السلام نقل شده است که فرمود: «فضیلت منظر همانند کسی است که در خدمت او (عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف) با شمشیر و سلاح بر سر دشمنان بکوبد»^(۱) و روایات فراوان دیگر که انتظار را تنها یک احساس و عقیده درونی و قلبی نمی‌داند، بلکه نشانه‌های عملی و رفتاری بیرونی دارد، انتظار نوعی عمل و عبادت است، و در آن سخن از جهاد و سلاح به میان آمده است.

حال انسان اسیر مظاهر مادی، کسی که حقیقت انتظار و امامت را نیافته یا او را فراموش کرده چه مقدار احساس تکلیف می‌کند و وضع زندگی شخصی و خانوادگی و محیط کارش را به گونه‌ای سامان داده است که موجب خشنودی و رضایت امام زمان عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف باشد؟!

دستورات سعادت ساز اسلام تعطیل بردار نیست و مختص زمان حضور امام عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف نمی‌باشد آینه اسلام دین جاوید و جهانی برای همه انسان‌ها و همه زمان‌ها است.

ظهور و قیام ولیعصر عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف یک راه دارد و آن راه گسترش گناه و ظلم و فساد نیست. به قول خواجه نصیرالدین طوسی: «وجوده

ص: ۱۹

۱- المحاسن ۱/۱۷۴، «... کمن قارع معه بسیغه»

لطف و تصرفه لطف آخر و عدمه منّا؛ وجود امام عصر سراسر لطف است و تصرف و رهبری او در عالم لطف دیگر و نبودن و نیامدنش از ناحیه ما است».

منتظران مصلح، خود باید صالح باشند و وعده قرآنی و الهی که «سرانجام سراسر زمین را صالحان وارث می شوند»^(۱) با حرف و گفتن و جشن شادی گرفتن در روز نیمه شعبان و شعر و آهنگ ساختن برای آقا و با خنده و خواننده آوردن محقق نمی شود. بلکه باید رفع مانع و حجاب کرد و آن یار سفر کرده را از هجران بیرون آورد؟!

با استمداد از خدا و امام عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف معرفت و شناخت لازم به مکتب، مقام ولایت و زمان، به احیاء و نشر نظری و عملی فرهنگ مهدویت (با وسائل مادی و معنوی ممکن) می پردازیم و بدور از پیرایه ها و خرافات و تحریفات، تشیع را به عالم معرفی می کنیم با برنامه ریزی جامع برای رفع ظلم و فساد و شکل گیری عدالت از خود آغاز می کنیم و مطمئناً نصرت خدا خواهد رسید «یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّنَّمَا تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرُكُمْ وَيُبَتِّلُ أَقْدَامَكُمْ».^(۲)

۲۰: ص

-
- ۱- انبیاء (۲۱)/۱۰۵.
  - ۲- محمد صلی الله علیه و آله و سلم (۴۷)/۷.

پیشگویی های قرآن و عترت، پیشینه پیروزمند انقلاب اسلامی (که امام راحل قدس سرّه فرمود: اعجاز بزرگ قرآن، نصرت اعجازآمیز اسلام بر کفر، مائدہ بزرگ آسمانی و ...) تأیید و تضمین دیگری بر

۲۱: ص

۱- مبارزه ستمگران با تفکر مهدویت از دیر زمان که پیام آن را در ک کردند آغاز و هر روز به اشکالی گستره تر استمرار خواهد یافت. در ابتدا بنی عباس ظالم کوشیدند اذهان را به مهدی دیگری منحرف کنند، بعد خفقان ها ایجاد کردند که او به دنیا نیاید و سرانجام کمر به قتل آن حضرت بستند. امروز هم شاهدیم دشمنان با تمام توان آمده مکتب و شخصیت او را بکشد. (حال که دسترسی به خودش ندارند) و می توان گفت استکبار جهانی دکترین حضورش در منطقه خاورمیانه (لبنان و فلسطین، یمن، عراق و افغانستان و ...) برای جلوگیری از آن قیام (جهانی عدل و حق) در سطح جهان هجمه همه جانبه بر منزوی نمودن تفکر مهدویت به ویژه در بُعد فرهنگی (که رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیه الله خامنه‌ای مد ظله العالی با تعبیر ناتوی فرهنگی علیه اسلام هشدار دادند) توجیه و برنامه ریزی، کرده است. از نشر پیشگویی های نوستر آداموس، منجم و طبیب فرانسوی ۴۰۰ سال قبل تا تحریک نظریه پردازان بزرگ غرب (همانند فوکویا ما فیلسوف آمریکایی با تئوری مشهور پایان تاریخ، تافلر، هانیتگتون و ...) وادر نمودن پاپ به موضع گیری علیه اسلام و اعلام جنگ های صلیبی جدید (توسط رئیس جمهور آمریکا بعد از انفجار ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ نیویورک) حمایت اسرائیل غاصب در قلب کشورهای اسلامی، جلوگیری از شکل گیری هلال شیعی، رشد اسلام خواهی، و مهدویت به وسیله فیلم های هالیوود (آرماگدون و ...) بازی های رایانه ای، نشریات مختلف، راه اندازی هزاران سایت و مراکز اطلاع رسانی حتی هک کردن هر روز سایت های شیعی، جعل و تحریف روایات، تخریب آثار (حرمین شریفین عسکریین و زادگاه حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف) و تفرقه و ترورها و ... همه آهنگ یک هدف دارند (نفی مهدویت و اندیشه شیعی با محوریت انقلاب اسلامی ایران) لیکن نمی دانند وعده الهی محقق و حاکم می گردد که می فرماید: «يُرِيدُونَ لِيُطْقِنُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِّمٌ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ، مَنْ

خواهند نور خدا را با دهان های خود (توطنه های تینده تار عنکبوتی و مادی خاموش کنند ولی خدا کامل کننده نور خویش است هر چند کافران را خوش نیاید» (سوره صفحه، ۸۰ و توبه، ۳۲)

رسالت ما و نزول نصرت حق در رسیدن به آینده روشن می باشد. رهنمودهای رهبر کبیر انقلاب اسلامی در بیان این حقیقت کافی است که می فرمود:

«...نهضت شما پیش دنیا یک معجزه است. این نهضت را با همین بُعد اعجازیش حفظ کنید. به اتكال [به] او [و] وحدت کلمه پیش بروید. امیدوارم که ما به مطلوب حقیقی بررسیم و این نهضت بزرگ اسلامی به آن نهضت ولیعصر عجل الله تعالی فرجه الشریف متصل بشود.^(۱) رهبر همه شما و همه ما وجود مبارک بقیه الله عجل الله تعالی فرجه الشریف است و

۲۲: ص

۱- صحیفه نور، سخنرانی امام قدس سرّه، در ۲۲/۱۱/۵۹ و ۵۸.

ماها و شماها باید طوری رفتار کنیم که رضایت آن بزرگوار که رضایت خداست به دست بیاوریم.^(۱)

آیا ناکامی ها و شکست های پی در پی آمریکا و استکبار در انقلاب اسلامی و اخیراً در افغانستان و عراق و تجاوز به لبنان، فروپاشی غرب و دمکراسی لیبرال (همانند امپراطوری سوسیالیزم) از درون و... امید آفرین می باشد.

ص: ۲۳

۱- صحیفه نور، سخنان امام قدس سرّه، در ۵۹/۳/۲۱.

اشاره

شكل گیری نهضتی عظیم و جهانی در تمام ابعاد زندگی فردی تا مدیریت های کلان دنیا و رسیدن به نظام عدالت محور مصلح موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف، نیازمند آمادگی و زمینه سازی لازم می باشد.

امام صادق علیه السلام می فرماید:

«هر یک از شما باید برای قیام حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف سلاح آماده کنید هر چند یک تیر باشد.»^(۱)

و پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می فرماید: «... قال رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم يخرج [أ] ناس من المشرق فيوطئون للمهدی بعنى سلطانه. يعني عده ای از مردم شرق قیام می کنند و برای حکومت آن حضرت ایجاد آمادگی و زمینه سازی می کنند».»^(۲)

ص: ۲۵

۱- بحار الانوار، ۳۶۶/۵۲، ح ۱۴۶، عن ابی بصیر قال: قال ابوعبدالله علیه السلام: «لیعد (نَ) احدکم لخروج القائم ولو سهمًا...»

۲- بحار الانوار، ۸۷/۵۱ و عقد الدرر، ص ۱۲۵.

همه چیز با اعجاز حل نمی شود (با آن که امدادهای غیبی قطعی خداوندی خواهد بود). امام صادق علیه السلام می فرماید:

«قائم ما که قیام کند جز بلا و سپر و عرق ریختن و خواب بر روی زین ها (از شدت تلاش و خستگی) نیست». [\(۱\)](#)

در این قیام سراسری سخن از شمشیر و سلاح و جنگ و جهاد، ساماندهی لشکرها و عملیات متعدد نظامی در برابر مقاومت های لجوچانه و خروج سفیانی های کفر و نفاق و فساد است.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام در رابطه با تحمل مشکلات طاقت فرسای صدر اسلام می فرماید:

«...اما هنگامی که خداوند صداقت و اخلاص ما را دید، خواری و ذلت را به دشمنان ما فرستاد و نصرت و پیروزی را به ما عطا فرمود (یعنی بعد از آن که ما در رکاب رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم آن گونه جهاد و استقامت مخلصانه کردیم، با عنایات غیبی به پیروزی رسیدیم) تا اسلام گسترش و استقرار یافت». [\(۲\)](#)

ص: ۲۶

۱- الغیبه نعمانی، ص ۲۸۵، باب ۱۵ «لو قد خرج قائمنا لم يكن الا العلق والعرق والنوم على السروج».

۲- نهج البلاغه، خطبه ۵۶، «لقد كننا مع رسول الله ... فلما رأى الله صدقنا انزل بِعَدُونَا الْكَبْتَ وَعَلَيْنَا النَّصْرُ وَاسْتَقَرَ الْإِسْلَامُ ...».

باید پیوسته مکتب را تعریف کرد و همه جا تبلیغ کرد، موج ها و جنبش ها را انجام داد، الگوهای ارزشی را ارائه کرد، خوبان و صالحان را مشخص کرد و حجت را بر همگان تمام کرد تا زمینه تحول و پذیرش در بشریت (خسته شده از بدبختی ها و مفاسد و ناتوانی سازمان های بین المللی و مکاتب تحریف شده و فلسفه های شرق و غرب از حل مشکلات فزاینده) و جامعه به وجود آید و قیام مصلح کل میسر و موفق شود.

این نیز سنت الهی است: «إِنَّ اللَّهَ لَا يُعَيْرُ مَا يُقَوْمِ حَتَّىٰ يُعَيِّرُوا مَا يُنَفِّسِهِمْ»؛ قطعاً خداوند سرنوشت قومی را تغییر نمی دهد تا آنها وضع خود را تغییر دهند.^(۱)

زمینه سازی یک امر عقلی و علمی است، حتی در امور برای رسیدن به اهداف آماده سازی لازم است.

اگر حکومت نبوی در مدینه پذیرفته شد، مدت ها از انتظار مردم و زمینه سازی و اعلام یاری او می گذشت و نیز زمینه لازم در مردم پدید آمده بود و از بی عدالتی و ستم خسته بودند که امام علی علیه السلام را پذیرفتند و طعم عدل را چشیدند و در انقلاب اسلامی دیدیم که پس از پانزده سال زمینه سازی ها پذیرش رنج ها،

ص: ۲۷

۱- رعد (۱۳)/ آیه ۱۱.

زندان‌ها و تبعیدها و مقاومت‌ها و شهادت‌ها و توجهات معنوی ولی عصر عجل الله تعالى فرجه الشریف، خمینی کبیر فقید قدس سرّه توانست با حمایت مهدی باوران در سال ۵۷ پیروز شود.

مهمنتر آن که در توقيع و نامه مبارک حضرت مهدی عجل الله تعالى فرجه الشریف نسبت به رهبری امام معصوم بر جامعه می‌خوانیم:

«اگر شیعیان ما که خداوند بر طاعت‌ش آنان را موفق بدارد در وفای به عهد (امامت و اطاعت اهل بیت علیهم السلام) همدل می‌شند و اجتماع می‌کردند، هرگز مبارکی ملاقات‌ما به تأخیر نمی‌افتد و سعادت دیدار ما زود نصیبان می‌شد... لیکن ما را از آنان دور و پنهان نکرده جز آنچه به ما می‌رسد از اموری که کراحت و ناخوش داریم». [\(۱\)](#)

و همچنین در حدیثی راوی از امام باقر علیه السلام نقل می‌کند:

به حضرت گفت: مردم می‌گویند وقتی حضرت مهدی عجل الله تعالى فرجه الشریف قیام کند کارها خودبخود (بدون مقدمات و زمینه سازی) برای او درست می‌شود، امام باقر علیه السلام فرمود: «هرگز چنین نیست، سوگند به آن که جانم در دست اوست، اگر بنا

ص: ۲۸

۱- بحار الانوار، ۱۷۷/۵۳. «... وَلَوْ أَنَّ أَشِياعَنَا وَفَقَهُمُ اللَّهُ لِطَاعَتَهُ عَلَى اجْتِمَاعِ الْقُلُوبِ فِي الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ عَلَيْهِمْ لَمَا تَأْخُرَ الْيَمِينِ بِلِقَائِنَا وَتَعَجَّلَتْ لَهُمُ السَّعَادَةِ بِمَشَاهِدِنَا... فَمَا يَحِبُّنَا عَنْهُمْ إِلَّا مَا يَتَصلُّ بِنَا مِمَّا نَكْرَهُ وَلَا نُؤْثِرُهُ مِنْهُمْ»

بود کارها خود بخود درست شود، برای رسول خدا عجل الله تعالی فرجه الشریف چنین می شد.^(۱)

سنت الهی و مقررات حاکم بر طبیعت و تجربه تاریخ بر این قرار گرفته که تا مردم نخواهند، تحول مثبت یا منفی (رهایی و عدل یا تباہی و عذاب) را خدا پیش نمی آورد.

ایرانیان در کتاب و سنت

زمینه سازی برای ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف ریشه در اعتقاد به امامت و ولایت (یعنی مهم ترین اصل امتیازی شیعه از دیگر فرق اسلامی) است که از آغاز تاکنون می گوید رهبر جامعه باید از پاکان صالح و مردانی خدایی همانند پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در علم و عصمت و از آن شجره مطهر و مهربان هادی به حق و میین و مجری دستورات خدا باشند، نه از دنیاطلبان و ناآگاهان بی تقوا و یا سابقه دار در کفر و شرک و شهوت نفسانی، و انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۴۳ و نوع نهضت های شیعی در کشور از همین تفکر ولایی محوری سرچشمه گرفته است و بر این اساس، ایرانیان (موالی) مورد تعریف و تکریم فراوان پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم و اهل بیت علیهم السلام قرار گرفته اند که

ص: ۲۹

۱- غیبه نعمانی، ص ۲۸۴.

در اینجا به تفسیر برخی آیات قرآن و تصریح بعضی روایات اشاره می کنیم.

از جمله عباد بن عبدالله اسدی می گوید:

یکی از روزهای جمعه نشسته بودیم و حضرت علی علیه السلام بر فراز منبر خطبه می خواند... پس اشعث (بن قیس) آمد و گفت ای امیرالمؤمنین این سرخ رویان را رها کن (مقصودش غیر عرب [ایرانیان] ساکن کوفه و معروف به حمراء^(۱) بود)، آنها به خاطر توجه ویژه ای که به آنها می کنی بر ما مسلط شده اند، علی علیه السلام به خشم آمده فرمود: «امروز درباره عرب چیزی را روشن کنم که قبل‌پنهان بوده است؛ فرمود: چه کسی ما را درباره ظلم این راحت طلبان سبک مغز، از روی انصاف می پذیرد که روی فرش های خود می غلطند و آن گاه یکی از آنها که بر روده های خود زیر و رو می شود نزد من آمده و نسبت به گروهی که پیوسته به یاد خدایند دستور می دهنند تا آنها را از خود برانم و در نتیجه از ستمگران شوم. سوگند به آن که دانه را شکافت و بنده و موجودات را آفرید، از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم شنیدم که فرمود:

ص: ۳۰

۱- غریب الحديث، ۳/۴۷۴ و شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ۱۹/۱۲۴ «الحمراء يعني العجم والموالي»

به خدا قسم اینان در آینده به خاطر پذیرفتن دین بر سر شما خواهند کویید، همانطور که در روزهای آغازین برای پذیرش اسلام با آنان مبارزه گردید.^(۱)

مغیره می گوید: همیشه علی علیه السلام به ایرانیان علاقه و لطف بیشتر داشت لیکن عمر به شدت از آنان دوری می جست.^(۲)

در تفسیر آیه «إِنَّ يَكْفُرُ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكْلَنَا إِلَيْهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ»^(۳) پس اگر اینان به امر

ص: ۳۱

- ۱- شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ۱۹/۱۲۴ و ۲۰/۲۸۴ و سفینه البحار ۲/۶۹۳. عن عباد بن عبد الله الاسدی قال كنت جالساً يوم الجمعة و على علیه السلام يخطب على منبر ... فجاء جاء الا - شعث اليه و هو على المنبر، فجعل يتخطى رcab الناس حتى قرب منه ثم قال يا امير المؤمنین، غلبناه هذه الحمراء على قريک (يعنى العجم) فركض المنبر برله حتى قال صعصعه بن صوحال مالنا و للا شعث! ليقولن امير المؤمنین علیه السلام اليوم في العرب قول لا يزال يذكر عین این روایت در منابع ارجاعی متفر است.
- آن چه اصلاح شده در ج ۰/۲۰ ص ۲۸۴ به شرح نهج البلاغه، ج ۲۰، ص ۲۸۴ مراجعه شود. فقال عليه السلام من يعذرني من هؤلاء الضياء طره يتمرغ احدهم ينقلب على حشايا و يهجر قوم لذكر الله فيأمرني ان اطردهم فاكون من الطالمين والذى فلق الحبه وبراء النسمه لقد سمعت محمداً صلی الله عليه و آله و سلم يقول ليضربنکم والله على الدين عوداً كما ضربتموهם عليه بدواً.
- ۲- الغارات، ۲/۴۹۹، قال مغیره کان علی علیه‌ما السلام امیل الى الموالی واللطف بهم و کان عمر اشد تباعداً منهم.

۳- انعام (۶)/ ۹۶

نبوت کافر شوند قومی دیگر را نگهبان می گماریم که بر آن کفر نورزند» آمده است مراد از قوم دیگر اولاد عجم (غیر عرب) و شیعیانند.^(۱)

از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم نقل شده که فرمود «بهره مردم فارس در دین اسلام از همه ملت های دیگر بیشتر است».^(۲)

ظاهراً این احادیث بیشتر ناظر به آینده زمان و موقعیت ایرانیان در نگهبانی از اسلام ولای و زمینه سازی نهضت جهانی اسلام توسط حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف می باشد.

اصبغ بن نباته^(۳) می گوید شنیدم علی علیه السلام فرمود: گویا چادرهای غیر عرب را در مسجد کوفه می بینیم که در ایام امامت و حکومت حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف بر پا می باشد. قرآن را همانگونه که نازل شده به مردم می آموزند.^(۴)

ص: ۳۲

-
- ١- سفیه البحار ٢/١٦٥ .
  - ٢- کنز العمل، ١٢/٩، ح ٣٤١٢٦ .
  - ٣- از یاران خاص علی علیه السلام .
  - ٤- سفیه البحار ٢/١٦٥ و بحار الانوار ٥٢/٣٦٤، اصبغ بن نباته قال سمعت علیاً علیه السلام «يقول كأنى بالعجز فساططهم فى المسجد الكوفه يعلمون الناس القرآن كما انزل».

و در ذیل آیه «وَآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يُلْحَقُوا بِهِمْ^(۱)»، و گروه دیگری از ایشان را که هنوز به آنان پیوسته اند» از ابوهریره نقل شده که نزد پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم نشسته بودیم وقتی که سوره جمعه بر آن حضرت نازل شد، هنگامی که این آیه را قرائت فرمود، مردی برخاست و پرسید: ای پیامبر «آخرين منهم» چه کسانی هستند؟ پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم پاسخ نداد تا یک یا دو یا سه بار پرسید در حالی که سلمان فارسی در میان ما بود. پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم دستش را بر روی سلمان گذاشت و فرمود: «اگر ایمان در میان ستاره ثریا باشد مردانی از اینان (فارس و ایرانیان) به آن دست خواهد یافت.»^(۲)

در تفسیر آیه «وَإِن تَكُولُوا يَسْبِدِلْ قَوْمًا غَيْرَ كُمْ»^(۳) امام باقر علیه السلام می فرماید: «اگر ای جامعه عرب روی

ص: ۳۳

۱- جمعه (۶۲)/۳.

۲- صحیح مسلم ۷/۱۲۹ و نورالنقلین ۵-۳۲۳ عن ابی هریره قال کنا جلوساً عندالنبي صلی الله علیه و آله و سلم اذ ما نزلت علیه سوره الجمعة فلما قرأ وآخرين منهم ... قال رجلٌ من هؤلاء يا رسول الله فلم يراجعه النبي صلی الله علیه و آله و سلم حتى سأله مره او مرتين او ثلثاً وقال وفيما سلمان الفارسي قال فوضع النبي صلی الله علیه و آله و سلم يده على سلمان ثم قال لو كان الايمان عند الثريا لنا له رجال من هؤلاء (من فارس).

۳- محمد صلی الله علیه و آله و سلم (۴۷)/۳۸.

گردانید، خداوند قومی غیر از شما را جانشین خواهد کرد (یعنی ایرانیان و موالی) که آنان مانند شما نخواهند بود.^(۱)

در تفسیر آیه «إِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعْثَنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولَى بِأُولَى شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدُّيَارِ»^(۲) پس آن گاه که وعده اولین آن دو فرا رسید بندگانی از خود را که جنگ آورانی نیرومندند بر شما برانگیزیم تا داخل خانه ها را جستجو کنند.

وقتی از امام صادق علیه السلام سؤال شد اینها چه کسانی هستند؟ حضرت سه بار فرمود به خدا قسم اینان اهل قم هستند.^(۳)

ابن عباس می گوید در حضور پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم یادی از فارس نمودم حضرت فرمود:

«فارس عصبتنا اهل البيت، ایرانیان حامیان محکم ما اهل بیت اند»

ص: ۳۴

۱- تفسیر نور الثقلین ۵-۴۵، عن ابی جعفر علیه السلام قال (ان تتولو یا معشر العرب یستبدل قوماً غيركم، يعني الموالی).

۲- اسراء (۱۷) / ۵.

۳- بحار الانوار ۵۲/۲۰۷، قال کنت عند ابی عبدالله جالساً اذ قرء هذه الآیه فقلنا جعلنا فداك من هؤلاء؟ فقال ثلاث مرات هم والله اهل قم.

ابوهریره می گوید صحبت موالی و اعاجم (ایرانیان) شد پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمود:

«به خدا سو گند من به اینها بیش از شما وثوق و اعتماد دارم یا از بعض شما.»^(۱)

زمینه سازان مشرق زمین

بررسی روایات و پیشگویی های پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه علیهم السلام درباره جنبش های مشرق: عبدالله مسعود می گوید: روزی رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم با شادمانی و سرور تمام به سوی ما آمد. هر چه می پرسیدیم پاسخ می داد و هرگاه سکوت می کردیم، خود شروع می فرمود تا آن که جمعی از جوانان بنی هاشم که امام حسن و امام حسین علیهم السلام در میانشان بودند آمدند که بگذرند. حضرت تا آنها را دید در آغوششان کشید و اشک از دیدگانش جاری شد.

گفتیم: ای فرستاده خدا چه شد که در چهره شما چیزی را می بینیم که خوش نداریم، فرمود: ما خاندانی هستیم که خداوند آخرت را در برابر دنیا برای ما برگزید و این است داستان که بعد از من خاندانم رانده و آواره شهرها شوند تا آن که پرچم های سیاه در

ص: ۳۵

۱- ، والله لانا أوثق بهم منكم أو من بعضكم ؛ عصر الظهور، ص ۱۵۹.

مشرق^(۱) سر بر افزاد، پس آنان حق را طلب کنند و به ایشان ندهند، بار دیگر حق را می طلبند به آنها نمی دهند، باز هم چنین شود، پس آنگاه نبرد و کارزار کنند و پیروز گردند، سپس فرمود: هر کس از شما یا فرزندانتان آن روز را درک کرد نزد امامی که از خاندانم است حاضر شود اگر چه به سختی روی برف ها قدم گذارد زیرا این پرچم های هدایتند که آنها را به مردی از خاندانم تقدیم می کنند.^(۲)

ص: ۳۶

۱- در صدر اسلام کشور ایران بسیار فراتر از جغرافیای امروز بوده و تقسیمات کشوری موجود را نداشته و خراسان هم منحصر به یک استان خاصی نبود بلکه بلاد مشرق را شامل می شده (از جمله شهرهای قفقاز و ایران و مناطق اسلامی متصل به آن) بنابراین مقصود از شرق و مشرق ایران می باشد و محدثین و مؤلفین احتمال نداده اند که کشور دیگر شرقی (مانند ترکیه، هند، افغانستان و...) مراد باشد بلکه مشرق را ایران و ایرانیان می دانند (با توجه به قرائن موجود) (عصر ظهور، ص ۱۷۲)

۲- مستدرک الصحيحین ۴۶۴-۴، ينابيع الموده ۴۳۳، «اتانا رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم فخرج الينا مستبشرًا يعرف السرور في وجهه فما سألناه عن شيء إلا أخبرنا به ولا سكتنا إلا ابتدأنا حتى مرتئيه من بنى هاشم منهم الحسن والحسين عليهم السلام فلما رأهم التزمهم وانهملت عيناه فقلنا يا رسول الله ما نزال نرى في وجهك شيئاً نكرهه؟ فقال: أنا أهل بيته اختار الله لنا الآخرة على الدنيا وأنه سيلقي أهل بيته من بعدى تطريداً وتشريداً في البلاد حتى ترتفع رايatus سود في المشرق فيسألون الحق لا يعطونه ثم يسألون فلا يعطونه، ثم يسألون فيقاتلون فينصرون، فمن ادركه منكم ومن اعقابكم فليأت إمام أهل بيته ولو حبواً على الثلج فانها رایات هدى يدفعونها الى رجل من اهل بيته».

امام باقر علیه السلام می فرمایند:

گویی قومی را می بینیم که از شرق (ایران) در طلب حق قیام می کنند ولی به آنان نمی دهنند، بار دیگر طلب نموده به آنان نمی دهنند پس وقتی چنین دیدند شمشیرهای خود را به دوش می گیرند (دست به سلاح و قدرت نظامی و نبرد می زنند)، در آن هنگام آنچه می خواهند به آنان می دهنند ولی نمی پذیرند تا پیروز می شود و آن (حق و حکومت) را جز به صاحب الامر عجل الله تعالى فرجه الشریف تسليم نمی کنند. کشتگان آنان شهیدند، اگر من اینان را درک کنم جانم را برای صاحب الامر می گذارم.[\(۱\)](#)

همانطور که ملاحظه می فرمائید:

۱. روایت توادر اجمالی و قطعیت دارد، ۲. این قیام نزدیک ظهور اوست، ۳. حدیث پیشگویی و از معجزات است، ۴. این حرکت قداست دارد، ۵. کشته شده هایش شهید محسوب می شوند، ۶. اطمینان امام به تحقق آن که می فرماید می بینیم، ۷. تواضع عظیم امام باقر علیه السلام گویای مقام والای موعود است، ۸. به

ص: ۳۷

اعتراف محدثین و تابعین مراد ایرانیان اند، ۹. اهل بیت علیهم السلام زمینه ساز امام مهدی هستند.[\(۱\)](#)

همچنین پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می فرماید:

«مردمی از مشرق زمین قیام می کنند و برای سلطنت و حکومت حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف زمینه سازی و ایجاد آمادگی می کنند». [\(۲\)](#)

و نیز در بیانی محمد بن حنفیه و سعید بن مسیب از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم نقل نموده که فرمود:

از سوی مشرق پرچم های سیاه برای بنی عباس برافراشته می شود و مدتی مديدة که خدا بخواهد می ماند سپس پرچم های سیاه کوچکی برافراشته و با مردی از اولاد ابوسفیان و طرفدارانش می جنگند و از مشرق زمینه اطاعت از مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف را آماده می کنند». [\(۳\)](#)

ص: ۳۸

۱- عصر ظهور، ص ۱۷۲.

۲- بحار الانوار ۵۱/۸۷، سنن ابن ماجه ۲/۲۴ و عقد الدرر، ص ۱۲۵.

۳- الملاحم والفتنه ۱/۳۳، به نقل از المهدی الموعود المنتظر، ص ۶۰. قال رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم «تخرج من المشرق رایات سود لبني العباس فمکث ما شاء الله ثم تخرج رایات سود صغار تقاتل رجلاً من ولد ابی سفیان واصحابه من قبل المشرق یؤدون الطاعه للمهدی».

و در حدیث دیگری وارد شده پرچم های دیگری غیر از حرکت بنی عباس و ابومسلم خراسانی از خراسان حرکت می کند که کلاه این نیروها سیاه و لباسشان سفید و جلودار آنها مردی به نام صالح بن تمیم می باشد که طرفداران سفیانی را شکست داده و تا بیت المقدس پیش روی می کنند و زمینه سلطنت و حاکمیت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف را آماده می سازند.^(۱)

گرچه در روایات، سیر حرکت های زمینه ساز به تفصیل بیان نشده است، لیکن در هر کدام نکات خاص مناسب با مخاطب و شرایط زمان آمده است.

امام حسین علیه السلام از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم نقل نموده است: «آن حضرت یاد نمود از بلاهایی که به اهل بیتش می رسد، تا وقتی که خداوند پرچمی مشکی از مشرق بفرستد. هر کس آن قیام را یاری کند خدا او را یاری دهد و هر کس او را خوار نماید خدا او را خوار کند (این حرکت ادامه یابد) تا مردی همنام من بیابد و رهبری و سرپرستی

ص: ۳۹

۱- عصر ظهور، ص ۷۸، شعیب بن صالح اهل سمرقند یا طالقان یا از عشاير بنی تمیم جنوب یا منطقه خراسان بوده (مردی چهارشانه و کم ریش) و شیخ صدوق قدس سرّه قیام او را از نیشابور ذکر کرده است و سرانجام در شام پرچمدار و پیش قراول سپاه امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف می شود. (کمال الدین ۲/۴۴۳ باب ۴۳) بحار الانوار، ۵۲/۲۰۸.

آنان را عهده دار شود پس خدا آن مرد را تأیید نموده نصرت و پیروزی دهد».[\(۱\)](#)

امام باقر علیه السلام می فرماید: «پرچم ها و سپاهی که از خراسان می آید وارد کوفه می شود. تا مهدی عجل الله تعالی فرجه الشفیف در مکه ظهور کرد افرادی را می فرستد برای بیعت نزد آن حضرت».[\(۲\)](#)

یاوران قیام

بیشترین اصحاب خاص و کارگزاران حکومت حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشفیف از ایرانیان می باشد اصبع بن نباته در این باره می گویید: روزی امام علی علیه السلام درباره مهدی عجل الله تعالی فرجه الشفیف و یارانش و اسمی آنها خطبه ای خواند. ابو خالد حلبی (کابلی) گفت: ای امیر المؤمنین برای ما توصیف کن او را، حضرت فرمود: بدانید که او شبیه ترین مردم در خلق و خوی و زیبایی به پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می باشد. آیا می خواهید شما را از یاران و

ص: ۴۰

۱- عقد الدرر، ص ۱۷۴، المهدی الموعود المنتظر، ص ۷۶، عن الحسين علیه السلام «ان النبی صلی الله علیه و آله و سلم ذکر بلاء يلقاه اهل بيته حتى يبعث الله رايه من المشرق سوداء من نصرها نصره الله و من خذلها خذله الله حتى يأتوا رجالاً كاسماً فيولوه امرهم فيؤيده الله و ينصره».

۲- الملحم واللقطن، ۱/۳۳، عقد الدرر، ص ۱۷۲، عن ابی جعفر محمد بن علی علیهمما السلام قال «ينزل الرایات السود التي تنزل من خراسان الى الكوفة فإذا ظهر المهدی بمکه بعث بالبيعه الى المهدی».

تعدادشان آگاه کنم؟ گفتیم: بلی. فرمود: شنیدم از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم که اولین آنان از بصره و آخرینشان از یمامه است. و شروع کرد به ذکر تمام یاوران او از شهرها و کشورها و مناطق مختلف (که بیشترین آنها از ایران شهرهای همدان، اهواز، قم، گرگان، خراسان، آمل، ساوه، بروجرد، آبادان، طالقان، نیشابور، طوس، نهاوند، سمرقند، قزوین، اردبیل، مراغه، میانه، سلماس، خوی، اصفهان، بدخشان، ... می باشد). ایران زمان صدور این روایت فراتر از این شهر هاست.

در ادامه فرمود که پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم تا سیصد و سیزده نفر به تعداد نیروهای جنگ بدر برای من شمرد و فرمود: «خداؤنده در کمترین زمان آنان را از شرق و غرب در مسجدالحرام جمع می کند و ...».^(۱)

ص: ۴۱

۱- الملا حم والفتنه ۲/۱۰۴، (به نقل از المهدی الموعود المنتظر، ص ۳۰۱) عن اصیغ بن نباته قال خطب امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام خطبہ فذکر المهدی و خروج من یخرج معه و اسمائهم فقال له ابوخالد الحلبی (او الكابلی) صفه لنا يا امیرالمؤمنین. فقال علی علیه السلام الا انه اشبه الناس خلقاً و خلقاً و حسناً برسول الله صلی الله علیه و آله و سلم الا ادلکم علی رجاله و عددهم قلنا بلی یا امیرالمؤمنین قال سمعت رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم قال اولهم من البصره و آخرهم من الیمامه ... قال علی علیه السلام احصاهم لی رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم ثلث مائه و ثلاثة عشر رجلاً بعد اصحاب بدر یجمعهم الله من شرقها الى مغربها فی اقل مما یئم الرجل عیناه، عند بیت الله الحرام ....

اضافه بر آنها سفارش امام معصوم علیهم السلام بر هجرت از عراق و حجاز به ایران و قم و اینکه محل شیعیان ما و پناهگاه مدافعان اهل بیت علیهم السلام می باشد.^(۱)

شاید مقصود از قم در بیان روایات ایران^(۲) یا خط علمی و فکری شیعی قم باشد. وقتی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم امتیاز قم را بیان می کند راوی می پرسد: ای رسول خدا آیا این برتری و امتیاز مخصوص اهل قم است؟ حضرت می فرماید: «نعم و من یقول بمقالتهم؛ آری و هر کس که مکتب قمی ها را معتقد باشد» امیرالمؤمنین علیه السلام وقتی مردم قم را دعا می کند می فرماید: «رحمت و درود خدا بر مردم قم و خدا سیراب نماید شهرها و سرزمین های آنان را و...»^(۳)

ص: ۴۲

۱- بحار الانوار، ۲۱۴/۶۰.

۲- ایران در زمان ائمه علیهم السلام با عنوان های: فرس، اعاجم، موالی، بنوالحمراء، قوم سلمان و در روایات با تعبیر اهل مشرق، خراسان، اهل قم و.. یاد شده است. حتی در نامه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به خسروپرویز پادشاه ایران تعبیر فارس آمده: «من محمد رسول الله الی کسری عظیم فارس» از طرفی هنوز یک قرن هم از به کار بردن نام ایران به جای پرشیا نمی گذرد. (تاریخ ایران قدیم)

۳- بحار الانوار، ۲۱۸/۶۰.

زمینه سازی فکری و فرهنگی قیام جهانی مصلح موعود بیش از همه خواهد بود. آمادگی پذیرش رهبری دینی و مقررات اسلام راستین و کارگزاران صالح و شایسته را در عالم ایجاد کنند می کند.

امام کاظم علیه السلام می فرماید: «مردی از اهالی قم مردم را به حق دعوت می کند، گروهی که دل هایشان چون پاره های آهن استوار است و طوفان های سخت آنان را نمی لرزاند، از جنگ خسته نمی شوند، از دشمن نمی ترسند، بر خدا توکل می کنند و عاقبت (نیک و پیروزی) از آن تقوایشگان است.»^(۱)

در این روایت شخصیت دعوت کننده، نوع دعوت به حق و سعادت و ویژگی یارانش و نوید نصر و موفقیت او با تحمل و تلاش و توکل اشاره شده است.

دیگر امام صادق علیه السلام می فرماید:

ص: ۴۳

۱- بحار الانوار، ۶۰/۲۱۶، سفینه البحار، ۲. «قال الكاظم عليه السلام: رجل من اهل قم يدعو الناس الى الحق يجتمع معه قومٌ كثيرون الحديد لا يتزّهم الرّياح العواصف، لا يمُلّونَ من الحرب ولا يجنبون وعلى الله يتوكلون والعاقبه للمتقيين».»

«خدای سبحان قم و اهلش را برای رساندن پیام اسلام، قائم مقام حضرت ولی عصر عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف می‌گرداند و دانش از این شهر به شرق و غرب عالم منتشر می‌گردد و آن‌گاه قائم ظهور می‌کند».^(۱)

بصیری گوید امام صادق علیه السلام به من فرمود: آیا می‌دانی چرا قم نامیده شده است؟ گفتم: خدا و رسولش و شما داناترند. فرمود: قم نامیده شد چون اهل آن با قائم آل محمد عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف همراه می‌شوند و با او قیام می‌کنند و استوار و پایدار او را یاری می‌کنند.^(۲)

اصلاً به نظر بزرگان، قم را امام باقر علیه السلام در سال ۷۳ هجری در وسط ایران برگزید تا علوم نبوی و علوی و عترت پیامبر علیهم السلام را به دور از توطئه‌های بنی عباس و مخالفان حفظ و منتشر کنند و مردمش را به زمینه سازی و یاری ولایت و امام مهدی عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف پرورش دهند.

امام صادق علیه السلام می‌فرماید:

ص: ۴۴

-
- ۱- عقدالدرر، ص ۱۲۵ و سنن ابن ماجه، ۲/۱۳۶۸.
  - ۲- عصر ظهور ۱۶۶، قم در سال ۲۳ هـ ق به دست ابوموسی (اشعری - یمنی) فتح و در ۱۸۹ هـ از اصفهان جدا و مستقل گشت (زمان هارون الرشید) و صاحب مکتب بوده است (در برابر بغداد) و در اواخر قرن سوم از شهرهای بزرگ جهان اسلام و در زمان ابن بابویه مرکز ده ها هزار محدث و عالم و... بوده است.

به زودی کوفه از مؤمنان خالی می شود و علم از آنجا جمع گردد همان گونه که مار در لانه اش جمع می شود سپس علم و دانش در شهری به نام قم ظاهر خواهد شد و آنجا مرکز علم و فضیلت گردد تا جایی که هیچ کس حتی زنان خانه دار در رابطه با دین مستضعف و نآگاه نمی مانند و این امر نزدیک ظهور قائم ما (حضرت مهدی عجل الله تعالى فرجه الشریف) می باشد... پس دانش از قم به کشورهای شرق و غرب عالم می رسد و حجت خدا بر خلق تمام گردد به گونه ای که هیچ کس روی زمین نمانده که دین و دانش به او نرسیده و ابلاغ نشده باشد آن گاه (پس از مدتی) قائم ظاهر می شود و عامل خشم و انتقام خدا از بندگان (آنان که در برابر حق و نجات محرومان و احیاء عدل می ایستند) خواهد شد زیرا خداوند از بندگان انتقام نمی گیرد و کیفر نمی دهد مگر بعد از آن که حجت (حقایق دین و پیشوای پاک عدالت گستر) را انکار کنند (و در برابر آنان بایستند وصف آرایی کنند)».^(۱)

ص: ۴۵

١- بحار الانوار ٢١٣/٦٠، منتخب الاثر، ص ٤٤٣ و يوم الخلاص، ص ٢٨٠. عن الصادق عليه السلام «ستنحلوا الكوفه من المؤمنين و يأزر عنها العلم كما تأزر العجيه في حجرها ثم يظهر العلم بيده يقال لها قم و يصير معدناً للعلم والفضل حتى لا يبقى في الأرض مستضعف في الدين حتى المخدرات في الحجال و ذلك عند قرب ظهور قائمنا... فيفيض العلم منه الى سائر البلاد في المشرق والمغرب فيتم حجه الله على الخلق حتى لا يبقى احد على الأرض لم يبلغ اليه الدين و العلم ثم يظهر القائم و يسير سبباً لنقمه الله و سخطه على العباد لأن الله لا ينتقم من العباد الا بعد انكارهم حجه».

امام رضا عليه السلام در شأن قم می فرماید:

«هرگاه فتنه ها فرگیر شده به قم و حوالی و نواحی آن پناه ببرید زیرا بلا از آن برداشته شده است».[\(۱\)](#)

واز حضرت علی عليه السلام سؤال شد که در هنگام نزول فتنه ها و ظاهر شدن شمشیرها و هجمه ها، سالم ترین و بهترین شهرها و مناطق کجاست؟

حضرت فرمود:

سالم ترین مواضع در آن روز سرزمین قم می باشد، شهری که یاران برترین انسان ها از حیث پدر و مادر و جد و جده از آنجا قیام می کنند». [\(۲\)](#)

ص: ۴۶

۱- بحار الانوار، ۲۱۷/۶۰، من على بن موسى الرضا عليه السلام قال: «إذا عمت البلدان الفتن فعليكم بقم و حواليها و نواحيها فان البلاء مرفوع عنها».

۲- بحار الانوار، ۲۱۷/۶۰، «ابوموسى اشعرى سأله امير المؤمنين على بن ابيطالب عليهما السلام عن اسلم المدن و خير المواقع عند نزول الفتن و ظهور السيف فقال عليه السلام اسلم المواقع يومئذ قصبه قم تلك البلدة التي تخرج منها انصار خير الناس ابا و امما و جداً و جداً ...»

حضرت علی علیه السلام امتیاز قم را در اعتقاد به ولایت و مهدویت و خیزش های حمایتی از امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف می داند.

بیاع سابری می گوید: روزی نزد امام کاظم علیه السلام بودیم. پس صحبت قم و اهل قم و تمایل و اشتیاق آنان به حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف شد. امام علیه السلام فرمود: «خداؤند از آنان راضی باشد. بعد افزود: برای بهشت هشت درب هست که یکی از آنها برای اهل قم می باشد و اینان شیعیان خوب ما از میان دیگر شهرهایند و خداوند ولایت و محبت ما اهل بیت علیهم السلام را در ذات آنان تخمیر و عجین کرده است». [\(۱\)](#)

در این روایت اساس امتیاز در ولایت پذیری و اشتیاق به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و زمینه سازی فرهنگی قم می باشد. امام صادق علیه السلام می فرماید:

«... به راستی خدا حرمی دارد و آن مکه است و پیامبرش حرمی دارد و آن مدینه است و امیر المؤمنین حرمی دارد به نام کوفه و همانا برای ما اهل بیت علیهم السلام حرمی قرار داده شده که عبارت است از سرزمین قم و به زودی بانوی از فرزندان من به نام فاطمه در آنجا دفن می شود

ص: ۴۷

۱- بحار الانوار، ۶۰/۲۱۶ «بیاع لسابری قال كنت يوماً عند ابی الحسن علیه السلام فجری ذكر قم واهله و میلهم الى المهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف فترجم عليهم و قال: رضی الله عنہم ثم قال: ان للجنۃ ثمانیه ابواب و واحد منها لاهل قم و هم خیار شیعتنا من بین سایر البلاد، خمّر الله تعالی ولایتنا فی طینتهم».

پس هر کس (از شیعیان) او را زیارت کند (به برکت و شفاعت آن بانو) بهشت بر او واجب گردد (و شایستگی ورود به بهشت را پیدا نماید)».^(۱)

این پیشگویی و کرامت کلام امام صادق علیه السلام قبل از تولد حتی پدر حضرت فاطمه معصومه علیها السلام یعنی امام کاظم علیه السلام بوده است.

و امام صادق علیه السلام می فرماید:

آن گاه که شما را گرفتاری و رنجی وارد شد (ظاهراً مراد مشکلات سیاسی - امنیتی از سوی حاکمان ستم می باشد نه گرفتاری های عادی زندگی) پس بر شما باد به قم (و هجرت به عنوان تاکتیک) چرا که آنجا محل فاطمیان و استراحتگاه مؤمنان است و روزگاری خواهد آمد که دوستان و یاران را از ما دور و تبعید می کنند و این به مصلحت آنان بوده تا به ولایت و دوستی ما شناخته نشوند و جان ها و اموالشان محفوظ ماند، و هیچ کس

ص: ۴۸

۱- بحار الانوار، ۶۰/۲۱۶ «... فقال عليه السلام: إن ا... حرماً و هو مكه و ان للرسول (رسوله) حرماً و هو المدينة و ان لامير المؤمنين حرماً و هو الكوفه و ان لنا حرماً و هو بلدہ قم و ستدفن فيها امرأه من اولادی تسمى فاطمه فمن زارها و جبت له الجنه».

قصد سوء و تجاوز به قم و مردمش را ننمود مگر آن که خداوند او را ذلیل و از رحمتش دور کرد.[\(۱\)](#)

با نگاهی گذرا به احادیث مذکور (در فضیلت سرزمین قم و قمیین اصیل) و گذشته فرهنگی و مکتبی و تاریخ آن و اسناد و موقعیت منحصر به فرد امروزش نقش عظیم قم را در زمینه سازی ظهور موعود ام عجل الله تعالی فرجه الشریف روشن می شود.[\(۲\)](#)

ص: ۴۹

۱- عن الصادق عليه السلام اذا اصابتكم بليته وعنه فعليكم بقم فانه مأوى الفاطميين و مستراح المؤمنين و سيأتى زمان ينفر اولياً و محبونا و يبعدون منا و ذلك مصلحه لهم لكيلا يعرفوا بولايتنا و يحقنوا بذلك دمائهم و اموالهم. و ما اراد احد بقم و اهله سوءاً الا اذله الله و ابعده من رحمته.

۲- ورود کریمه اهل بیت علیهم السلام به این حرم «احترام و استقبال تاریخی قمی ها از بانوی ولایت و فرزند امامت» برپایی بارگاه ملکوتی حریم اهل بیت علیها السلام که در آغوشش مردان بزرگی مثل آیه الله حائری ها، امام خمینی ها و مراجع و عالم پرورش یافتد و صدھا امامزاده همچون پرستوهای مهاجر به سویش پر کشیدند، و نیز وجود علماء و محدثین بزرگ شیعه (به ویژه در زمان علی بن بابویه قمی) همچنین حضور پر پیام و کلای به نام ائمه علیهم السلام مانند احمد بن اسحاق قمی از اصحاب امام جواد علیه السلام و امام هادی علیه السلام و امام عسکری علیه السلام که وکیل آن حضرت بوده و به دیدار حضرت مهدی علیه السلام در سامرا شرفیاب گردیده است. (ر.ک. به کمال الدین و تمام النعمه ۲، باب ۳۸) و یا ذکریا بن آدم اشعری قمی (از اصحاب برجسته امام رضا علیه السلام و امام جواد علیه السلام مدفون در شیخان قم)، همچنین استقرار مرجعیت شیعه، صدھا مرکز تحقیقاتی، کتابخانه های کم نظری، سایت های فراوان اطلاع رسانی دینی به عالم، حوزه عظیم علمیه با ده ها هزار طلبه و دانشجو از سراسر ایران و بیش از یکصد کشور جهان و....

یکی از رویدادهای مهم و سرنوشت ساز تاریخ آینده در آستانه ظهور منجی بشریت قیام قطعی سید هاشمی (حسنی یا حسینی) خراسانی از ایران می باشد که امام صادق علیه السلام می فرماید:

«حسنی (۱) جوانمرد خوشرو و خوش بیانی است که از طرف دیلم قیام می کند و با بیانی فصیح فریاد می زند: ای آل احمد اجابت نمایند اندوهناک را و آن که از کنار

ص: ۵۰

۱- (عصر الظهور، ص ۱۸۳، و المهدی الموعود المنتظر، ص ۵۸) در مصادر اهل تسنن از او به عنوان ذریه امام حسن علیه السلام یا امام حسین علیه السلام یاد شده و شاید نام او رمزی باشد تا محفوظ بماند. به هر حال طبق روایات، شخص معینی است که رهبر مکتبی (اهل خراسان و ایرانیان را) یا فرمانده سپاهیان می باشد که نیروهایش را بعد از پیوستن شعیب بن صالح به او و معرفی به عنوان فرمانده نظامی) به عراق و سرکوب سفیانی می فرستد و آخرین حاکم ایران قبل از ظهور بوده و بین قیام شعیب بن صالح تا تسلیم امر به حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف هفتاد و دو ماه (شش سال) طول می کشد.

ضریح دعوت و ندا می کند. پس گنجینه های خدایی از طالقان او را اجابت می نمایند آنها گنج های طلا و نقره نیستند بلکه مردانی اند همانند قطعه های آهن، بر اسب ها و مرکب های چابک سوار گشته و حربه هایی به دست گرفته، ستمگران را می کشند تا آن که وارد کوفه می شوند در حالی که بسیاری از جاهای زمین از بی دینان پاک گشته است و سید حسنی آنجا را محل اقامت قرار می دهد. آنگاه خبر ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف به او و اصحابش می رسد. یارانش به او می گویند: ای فرزند پیامبر، این کیست که در قلمرو ما فرود آمده؟ می گوید برویم ببینیم کیست. در صورتی که به خدا سوگند سید حسنی می داند او مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف می باشد ولی این گونه سخن می گوید تا به اصحابش آن حضرت را بشناساند. آنگاه سید حسنی حرکت می کند تا به حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف می رسد که با مشاهده یادگارهای پیامبر صلی الله عليه و آله و سلم و مصحف امیر المؤمنان علیه السلام، فضیلت حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف را به یارانش می نمایاند. سپس سید حسنی می گوید: الله اکبر ای فرزند پیامبر صلی الله عليه و آله و سلم ! و همه با او بیعت می کنند». [\(۱\)](#)

ص: ۵۱

۱- بحار الانوار، ۱۵/۵۳ و ۲۷۴، از امیر المؤمنین. «عن مفضل بن عمر عن الصادق عليه السلام ... ثم يخرج الحسنى الفتى الصبيح الذى نحو الدليل يصبح بصوت فصيح يا آل احمد اجيروا الملهوف والمنادى من حول الضريح فتجيئه كنوز الله بالطاقان كنوز و اى كنوز ليست من فضه ولا ذهب بل هو رجالٌ كثیر الحديد على البراذين الشهب بایدیهم الحراب ولم يزل يقتل الظلمه حتى يرد الكوفه وقد صفا اكثرا الارض فتصل به و باصحابه خبر المهدى عجل الله تعالی فرجه الشریف».

از جمله جنبش های ایرانیان قبل از حکومت جهانی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف حضور مردانی از طالقان (منطقه ای در سلسله جبال البرز و شمال غرب تهران) می باشد که جمعی از بزرگان می گویند مقصود روایات منطقه خاص جغرافیایی نبوده بلکه مراد اهل ایران^(۱) می باشد و نام بردن ائمه علیهم السلام از آنجا به خاطر امتیاز تقوایی – ولایی اهلش و تعدادی از آنان جزء اصحاب خاص امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف بودنشان و می باشند. و در زمان ما شخصیت های باتقوا و انقلابی مانند سید محمود طالقانی قدس سرّه و سید مجتبی نواب صفوی قدس سرّه و ... از آنجا برخاستند و با ظلم و استبداد و استعمار مبارزه کردند و تا آخرین نفس در راه نشر فرهنگ مهدوی در انقلاب اسلامی ایران زمین تلاش نمودند.

امام صادق علیه السلام فرمود: خدای متعال را گنجی است در طالقان که از جنس طلا و نقره نیست بلکه پرچم و درفشی است
که از آغاز تاکنون

ص: ۵۲

۱- عصر الظهور، ص ۱۷۹.

گشوده نشده است (و به اهتزاز در نیامده است مردانی که قلب های آنان مانند پاره های آهن بوده هیچ تردیدی نسبت به ذات خداوند در دلشان راه نیافته، از آتش شدیدترند که اگر بر کوه حمله ور شوند متلاشی سازند و با پرچم هایشان آهنگ هر دیاری کنند ویران سازند؛ گویا بر اسب ها (مرکب ها) یشان مثل عقاب ها هستند؛ برای برکت به زین مرکب امام علیه السلام دست کشند و گرد او بگردند و با جان خود آن حضرت را حفظ کنند؛ شب ها را با عبادت سپری کنند و روز را سواران کارزارند؛ آنان زاهدان شب و شیران روزند؛ اطاعت پذیرتر از کنیز نسبت به مولای خویش اند؛ چونان چراغ هایند. گویی در دلشان چلچراغ هایی (از ایمان) فروزان است، از بیم الهی ترسان و برای شهادت دعا می کنند و آرزوی کشته شدن در راه او دارند، شعار آنها «ای خون خواهان حسین است». آن گاه که راه افتند وحشت آنان به مسافت یک ماه (در دل دشمنان) ایجاد شود متوجه مولا شوند و به حرکت درآیند، خداوند بدیشان امام حق (حضرت مهدی عجل الله تعالى فرجه الشریف) را یاری رساند.^(۱)

ص: ۵۳

۱- عصر الظهور، ص ۱۷۹. و بحار الانوار، ۵۲/۳۰۷، «کنز بالطالقان و ما هو بذهب ولا فضه و رايه لم تنشر مذطويت و رجال كانَ قلوبهم زبر الحديد لا يشوبها شك في ذات الله اشد من الجمر، لو حملوا على الجبال لا زالوها، لا يقصدون برایاتهم بلده الا خربوها كانَ على خيولهم العقبان، يتمسحون بسرج الامام يطلبون بذلك البركه و يحفون به و يقونه بانفسهم في الحروب يبيتون قياماً على اطرافهم و يصبحون على خيولهم، رهبان بالليل ليوث بالنهار، هم اطوع من الامه ليسددها كال McCabe كالمصابيح كانَ في قلوبهم القناديل و هم من خشيته مشفقون، يدعون بالشهادة ويتمنون ان يقاتلوا في سبيل الله، شعارهم «يا لثارات الحسين عليه السلام» اذا ساروا يسیر الرعب امامهم مسیره شهر يمشون الى المولى ارسلاً، بهم ينصر الله امام الحق».

و در روایتی دیگر با عنوان طالقان (ایران) از علی علیه السلام نقل شده است:

«خوش با حال طالقان همانا برای خدای شکوهمند و بزرگ در طالقان گنجینه هایی است نه از جنس طلا و نقره بلکه مردانی هستند که خدا را آن گونه که حق معرفت اوست شناخته اند و آنان از یاوران حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف می باشند»^(۱)

و این ها نقش تعیین کننده ای در سپاه سید حسنی دارند.

ص: ۵۴

۱- کنز العمل، ۷/۲۶۲ و ینایع الموده، ص ۴۴۹، عصر الظهور، ص ۱۷۸. «عن علی علیه السلام ويحأ بخ للطالقان فان الله عزوجل بها كنوز ليست من ذهب وفضه ولكن بها رجال عرفوا الله حق معرفته وهم انصار المهدى».

همچنین از حرکت‌های زمینه ساز در ایران می‌توان از برخوردهای در منطقه اصطخر^(۱) (بر طبق برخی روایات)^(۲) بین شعیب بن صالح (در مسیرش به عراق) با نیروهای سفیانی رخ خواهد داد نام برد، و شاید محل تجمع نیروهای ایرانی باشد که همه به سوی کوفه مرکز فرماندهی امام مهدی عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف می‌روند تا به حضرتش پیوندند و از آنجا برای پیشروی به سوی کشورها مخصوصاً فلسطین سازماندهی شوند.

گستردۀ ترین تهدید و تجمع نیروهای حضرت و قدرت‌های غربی (مسيحيت و يهوديت) آنجایی است که حضرت عیسیٰ علیه السلام به زمین می‌آید، با امام دیدار و بیعت می‌کند و حضرت مهدی به حضرت عیسیٰ علیه السلام می‌فرماید: بفرمایید جلو و امامت کنید. حضرت عیسیٰ علیه السلام می‌گوید شما برای امامت نماز شایسته هستید. آنگاه حضرت عیسیٰ علیه السلام به او اقتدا می‌کند.^(۳)

ص: ۵۵

۱- شهری است قدیمی در منطقه اهواز نزدیک مسجد سلیمان که حضرت سلیمان پیامبر آن را بنا کرد (و در زمستان آنجا اقامت داشته است) و در صدر اسلام آباد بوده است.

۲- عصر الظهور، ص ۱۰۷.

۳- تذکره الخواص، ص ۳۲۵.

۱. ورود امام رضا علیه السلام در سال ۲۰۰ ه به ایران و استقرار در خراسان که باعث تبلیغ و تعمیق و استمرار تشیع گشت. ۲. هجرت حضرت مقصومه علیها السلام در ۲۰۱ ه به قم. ۳. حرکت احمد بن موسی (برادر حضرت علی بن موسی الرضا) و حضرت مقصومه علیها السلام و به شهادت رسیدنش به دست مأمورین مأمون عباسی در فارس). ۴. حضور اصحاب ائمه علیهم السلام و سادات علوی، امامزادگان در همه شهرها و روستاهای علماء و محدثین بزرگ، وکلا و نماینده گان ویژه پیشوایان مقصوم علیهم السلام در بلاد مختلف ایران. ۵. ارتباط مستقیم ایرانیان با امامان شیعه در عصر امامت. ۶. اشتیاق عمیق آنان به ولایت و محبت اهل بیت علیهم السلام . ۷. نظام دینی شیعی. ۸. وضعیت منحصر به فرد جغرافیایی. ۹. پیشینه افتخارآمیز علمی، هنری و تاریخی در مبارزات با ظلم و تجاوز بیگانگان. ۱۰. تشکیل حکومت های محلی و منطقه ای شیعی.[\(۱\)](#)

ص: ۵۶

۱- دایره المعارف تشیع ۹/۱۳۰ و جنبش های شیعی در تاریخ ایران، از قیام علویان طبرستان (که در سال ۲۵۰ ه در آمل اولین حکومت مستقل شیعی را تشکیل دادند و نیز) سلسله آل بویه (از ۳۲۰ تا ۴۸) که تا بغداد مقر حکومتی بنی عباس پیش رفتند) و همچنین نهضت سربداران که در سال ۷۳۶ ه دولت مستقل و گسترده شیعه دوازده امامی را با الهام از مکتب مهدوی در دفع مغولان متجاوز تشکیل دادند حتی مریدان شیخ حسن جوری هر روز اسبی مجهز و دو بار در شهر می گردانند و ظهور امام غایب را انتظار می کشیدند، و همین طور سی سال بعد که مردم سمرقند به سر کردگی مولانا زاده بخاری بپا خاستند و نیز قیام پهلوان اسد خراسانی در کرمان و سادات مازندران به رهبری سید قوام الدین مرعشی و سادات کیانی در گیلان و مشعشعیان در خوزستان و دولت تشیع صفویه با انگیزه های مهدوی و ملی در ایران را شاهدیم.

۱۱. وجود مراکز فراوان فرهنگی، دینی و حمایتی به نام امام زمان عجل الله تعالى فرجه الشریف در کشور، ۱۲. حضور هزاران حافظ و قاری قرآن با امتیازات جهانی همینطور^{۱۳}. هوشیاری، تلاش، تعاون، اتحاد و ایثار مردم در همه عرصه های مختلف.
۱۴. مبارزه با فساد و تهاجم فرهنگ بیگانه با تبعیت از رهبری انقلاب اسلامی. با وجود این زمینه ها در وظیفه زمینه سازی نهضت مهدوی تردیدی باقی نمی گذارد.

این ها گویای جایگاه بلند ایران اسلامی و رسالت سترگش در نگهبانی و نشر علمی و عملی فرهنگ علوی و مهدوی و الگودهی و زمینه سازی و هدایت جهانی برای ظهور امام زمان عجل الله تعالى فرجه الشریف می باشد.

بر اساس فرموده نبی مکرم صلی الله علیه و آله و سلم همه مسئول هستیم.^(۱)

ص: ۵۷

۱- نهج الفصاحه، ح ۲۱۶۳، «كلكم راعٍ وكلكم مسئول عن رعيته».

چگونه می توان بین روایاتی که قیام های قبل از ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف را نهی کرده و آن را پر چمداری طاغوت معرفی کرده و تشکیل حکومت را بی فایده معرفی نموده و بین اخبار قطعی دال بر توصیه به قیام های زمینه ساز ظهور و ضرورت آنها جمع کرد؟^(۱) بعضی دنیاگرایان و راحت طلبان و ناآگاهان حتی مخالفان شیعه، این گونه روایات را دستاویز اغراض سیاسی قرار داده، مردم را به عدم حمایت از جنبش های اسلامی و انقلابی فرا می خواندند و خیزش بر ضد طاغوت حاکم را مخالفت با روایات ائمه علیهم السلام دانسته سرکوب می کردند.

جواب:

۱. روایات منع کننده، نوعاً اصل قیام ها را رد نمی کند بلکه می گوید پیروزی در آنها نمی باشد و گرنه باید قیام امام حسین علیه السلام در برابر یزید ستمگر یا قیام زید بن علی بن الحسین علیهم السلام و حسین علی شهید فخر و ... محکوم باشد و حال آن که این جنبش ها و

ص: ۵۸

۱- وسائل الشیعه، ۶/۳۶ و ۳۷، بحار الانوار، ۱۴۳ و ۱۴۶ و ۱۳۹ و ۵۲/۱۳۹، ح ۴۸ و ۵۸ و ۶۳، و نهج البلاغه، خطبه ۱۹۰.

شهادت ها مورد تأیید و حمایت امام معصوم علیهم السلام بوده^(۱) و اگر انجام نمی شد اسلام و اهل بیت علیهم السلام برای همیشه منزوى می شدند و واضح است که پیروز نشدن قیام دلیل تکلیف نداشتن نمی شود و مسلمان باید به وظیفه دینی خود عمل کند.

۲. ممکن است ناظر به این حقیقت باشد که هر پرچم و قیامی که مدعی مهدویت (به دروغ) باشد محکوم و ممنوع است و شیادان زیادی در تاریخ چنین ادعایی را داشته و دارند.

۳. طبق دستور ائمه علیهم السلام روایاتی که با آیات قرآن و سنت قطعی مخالف باشد باید طرد کرد و کنار گذاشت و این روایات با آن همه آیات جهاد و دفاع و امر به معروف و نهی از منکر مخالفت دارد.

۴. در برخی از این روایات شخص و شرایط خاصی مورد نظر است. قیام هایی که موجی علیه حاکمان ظالم ایجاد نمی کند و به نجات مظلومان منجر نمی شود بلکه بر عکس باعث به هدر رفتن خون هایی می شود و جرئت و قدرت ستمگر تثیت و تقویت

ص: ۵۹

۱- امام باقر و امام صادق علیهم السلام قیام مختار و قیام زید بن علی بن الحسین علیهم السلام در کوفه سال ۱۲۰ ه علیه هشام بن عبد الملک و شهید فخر (یک فرسخی مکه) را بارها تأیید و دعا به آنان فرمودند. (مقاتل الطالبین، ص ۱۰۲ و ۴۳۸، عيون اخبار الرضا علیه السلام ۱/۲۴۹)

می شود، پیروان حق ضعیف تر می شوند و توان تبلیغ فرهنگ دینی هم از آنها گرفته می شود، مورد نهی قرار گرفته اند.

۵. عده ای کم تجربه و کم اطلاع از شرایط زمان انتظار قیام مسلحانه و مبارزه با ستمگران حاکم را از امامان معصوم علیهم السلام داشتند ولی چون امام علیه السلام عالم به مقتضیات زمان بوده، قیام را ناموفق دانسته و به مصلحت پیروان حق نمی دانستند و لذا آنان را امر به صبر و نهی از قیام می کردند.

۶. در مقابل روایات مورد سؤال، احادیثی را شاهدیم که به قیام های زمینه ساز و بیدارگر سفارش می کند از جمله:

امام صادق علیه السلام (در پاسخ فردی که از قیام کسانی از اهل بیت علیهم السلام پرسید) فرمود:

«پیوسته ما و شیعیانم تا وقتی قیام کننده ای از آل محمد صلی الله علیه و آله و سلم جنبش می کند بر خیر هستیم و چه قدر دوست دارم که هر شخصی از آل محمد صلی الله علیه و آله و سلم قیام کند و من مخارج خانواده اش را بپردازم».^(۱)

ص: ۶۰

۱- وسائل الشیعه، ۶/۳۹. «ابی عبدالله علیه السلام من خرج من آل محمد صلی الله علیه و آله و سلم فقال لا زال وانا و شیعیتی بخیر ما خرج الخارجی من آل محمد صلی الله علیه و آله و سلم ولو ددت ان الخارجی من آل محمد خرج و على نفقه عیاله».

عمل نکردن بسیاری از عالمان شیعه به روایاتی که نهی از قیام نموده خود گواه بر ضعف آنها در برابر آیات و دیگر روایات و سیره ائمه علیهم السلام است (با آن که این روایات در منظر و میدان دید آنها بوده است) آنها روایات نهی کننده را ناظر به عصر دیکتاتورهای عباسی (منصور دوانیقی، متولی ها و...) می دانند که هر حرکتی را سرکوب و با کمترین اتهام شیعیان و علویان را زندانی و شکنجه و به قتل می رسانند امام علیه السلام در شرایط سخت با توجه به محرومیت های شیعه، به عنوان یک تاکتیک موقت با عنوان تقیه نهضت و قیام را نهی کرده تا بهانه را از دشمن بگیرند و نیروها برای زمان مناسب حفظ شده، با تدبیر به نشر فرهنگ اهل بیت علیهم السلام و اسلام ناب بپردازنند.

الف. تاریخچه کوتاه و کویا امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف

نام ایشان: نام پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم (م ح م د)

القاب مشهور او: بقیه الله، مهدی، خلف صالح، صاحب الزمان، قائم و منتظر و....

تاریخ تولد: سپیده دم نیمه شعبان سال ۲۵۵ ه.ق در شهر سامراء به طور مخفیانه.

نام پدر: امام حسن بن علی العسکری علیه السلام

نام مادر: نرجس خاتون (ملیکه، سوسن، ریحانه و... از نسل شمعون یکی از حواریین حضرت مسیح علیه السلام می باشد).

ص: ۶۳

او تنها فرزند امام عسکری علیه السلام است که با شهادت پدر در هشتم ربیع الاول ۲۶۰ ه در سن ۵ سالگی به امامت رسید؛ بعد از نماز خواندن بر پیکر پاک پدر از نظرها غایب شد.^(۱)

اولین زائرین و بیعت کنندگان امام زمان عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف مردمانی از قم و مناطق غربی ایران (وارثان سلمان فارسی و مشتاقان و زمینه سازان ظهور او) بودند.

حضرت ولیعصر عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف دارای دو غیبت می باشد:

ص: ۶۴

۱- از نظر شیعه مقام امامت و ولایت همانند نبوت انتصابی بوده و خداوند افراد خاص با قابلیت های ذاتی و علم و عصمت که دارند (و تنها خدا لیاقت آنها را می داند) به پیامبری یا امامت در کودکی یا بزرگسالی برمی گزیند؛ قبل از حضرت مهدی عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف، امام جواد علیه السلام در هفت سالگی و امام هادی علیه السلام در هشت سالگی به امامت می رستند (تا پذیرش امام پنج ساله آسان گردد). در بین انبیاء هم برخی مانند حضرت سلیمان، حضرت یحیی و حضرت عیسی علیهم السلام در کودکی به نبوت و پیامبری رسیدند (ب.ک: مریم (۱۹) / ۱۲ و ۳۰؛ اصول کافی ۱/۳۸۳) پیامبر اسلام حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم، به دستور خدا، امامان دوازده گانه بعد از خود را با نام و مشخصات بیان و نصب فرمود و نسبت به امام زمان عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف حضرت امام باقر علیه السلام می فرماید: «صاحب هذا الامر اصغرنا سنًا و احملنا شخصاً، صاحب الامر عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف کم سن و سال تر و گمنام ترین ما می باشد» (ر.ک: الغییه، ص ۱۸۴، دلائل الامامه ۲۵۸)

۱. غیبت صغیری (کوتاه) از ۲۶۰ ه تا ۳۲۹ ه. در این مدت ارتباط حضرت با مردم و شیعیان توسط سفیران چهارگانه (نواب اربعه) عثمان بن سعید، محمد بن عثمان، حسین بن روح نوبختی و علی بن محمد سمری بود که نامه‌ها و نیازهای مردم را به آن حضرت می‌رساندند و پاسخ می‌گرفتند و بعد از این چهار نفر هر کس ادعای نیابت خاص آن حضرت کند مورد لعن و تکذیب ائمه علیهم السلام قرار گرفته و دروغگوست (مانند شلمغانی، نمیری و مدیعیان دروغینی در دوران غیبت تا امروز).

۲- غیبت کبری (طولانی) از سال ۳۲۹ ه آغاز شد و مانند خورشید از پس پرده ابرها همه عالم از فیض وجودش بهره مند می‌شوند.

(می‌توان غیبت صغیری را به عنوان مقدمه این غیبت کبری و آمادگی دادن به مردم برای زندگی پنهان آن حضرت به جهت مصالح مسلمین و حفظ و هدایت آنان معرفی کرد).

دلایل غیبت کبری آن حضرت عبارتند از:

— محفوظ ماندن ایشان (تا مانند سایر ائمه به شهادت نرسد و زمین بدون حجت خدا نماند)؛

— آزمایش مردم در ایمان؛

— مجبور نشدن آن حضرت به بیعت کردن با ستمگران؛

— ایجاد آمادگی لازم جامعه برای بر پذیرفتن حکومت عدل و حق؛

و عمر طولانی او به اراده و حکمت خداست که البته از دید علمی و مسائل فیزیکی قابل اثبات و پذیرفته شده است و از نظر تاریخی انسان های فراوانی وجود داشته و دارند که عمر آنها بسیار بلند بوده، مانند حضرت نوح عليه السلام ۲۵۰۰ سال (۹۵۰ سال تبلیغ کرد) و حضرت لقمان ۳۵۰۰ سال و حضرت مسیح عليه السلام و حضرت خضر و حضرت الیاس تاکنون زنده اند و حضرت خضر عليه السلام در قیام جهانی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف مونس او در غیبت و جزء یاوران او است و حضرت مسیح عليه السلام در فلسطین به زمین فرود می آید و ضمن بیعت با آن حضرت پشت سر او به نماز می ایستد و قدرت های غربی با مشاهده عیسای مسیح عليه السلام تسلیم نیروها و حکومت حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف می شوند.

امام سجاد عليه السلام می فرماید:

«در قائم سنتی از نوح است که آن طولانی شدن عمر می باشد».^(۱)

ب. اصحاب حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف

یاران و اصحاب آن حضرت دو دسته اند:

ص: ۶۶

۱- کمال الدین، ۱/۵۹۱، «فی القائم سنته من نوح و هو طول العُمر».

۱. اصحاب خاص^(۱) با ویژگی ها و فضایل خاص خودشان که در واقع کارگزاران کلیدی و مدیران کلان و اصلی حکومت جهانی امام عدل را تشکیل می دهند و تعدادشان سیصد و سیزده نفر است. بعد از قیام در اسرع وقت در کعبه خدمت حضرت می رستند و با او بین رکن و مقام بیعت می کنند.

امام صادق علیه السلام می فرماید: «گویا بر فراز منبر کوفه مشاهده می کنم امام قائم را که اطرافش اصحابش به تعداد اصحاب بدرا حلقه زده اند و آنان پرچمداران و فرمانروایان خدا بر خلقش در روی زمین اند».^(۲)

۲. یاران و نیروهایی که به تدریج از حجاز تا کوفه (مقر حکومتی امام عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف) به آنان می پیوندند از جمله در مکه ده هزار نفر، سید حسنی با هزاران نیروی توانمند به او ملحق می شوند.

ص: ۶۷

-
- هود (۱۱)/۸، تفسیر القمی، ۱/۳۲۳ و تفسیر العیاشی ۲/۵۷، «الامه المعدوده اصحاب القائم الثلاث مأه و البضعه عشر».
  - بحار الانوار، ۵۲/۳۲۶، «کانی انظر الى القائم على المنبر الكوفه و حوله اصحابه ثلاث مأه و ثلاثة عشر رجلاً بعده اصحاب اهل بدر و هم اصحاب الولايه و هم حكام الله في ارضه على خلقه».

۱- بشاره الاسلام، ص ۲۹۷، به نقل از آینده و آینده سازان. «یفتح المدينه الروميه بالتكبير فى سبعين الفاً من المسلمين». امام می فرماید با تکبیر نه با جنگ و خون ریزی، دلایل قیام بدون خونریزی حضرت: ۱. با رشد فکری و علمی جهشی جامعه جهانی در آستانه ظهور؛ ۲. بیداری فطرت توحیدی و خداخواهی در انسانهاگ ۳. بحث و استدلال با متفکران و صاحبان ادیان و یافتن حقایق؛ ۴. خستگی و زدگی شدید جامعه از ظلم و بی عدالتی؛ ۵. فساد و یأس از مجتمع بین المللی و مکاتب مختلف مدعی دروغین آزادی و حقوق بشر؛ ۶. ناتوانی مراکز قانونی حقوقی از حل مشکلات؛ ۷. مشاهده ابهت و اقتدار عظیم نیروهای حضرت مهدی؛ ۸. احساس رعب و ترس؛ ۹. شنیدن برنامه ها و اهداف سراسر عدالت و امنیت موعود امم عجل الله تعالى فرجه الشریف؛ ۱۰. بیعت و تسليم شدن اکثر یهودیان و مسیحیان عالم با آمدن حضرت عیسی علیه السلام به زمین و احترام و اقتداء به حضرت مهدی عجل الله تعالى فرجه الشریف؛ ۱۱. تحت حمایه قرار گرفتن عده ای از اهل کتاب با اصلاح عقاید شرک آلدشان و پرداخت جزیه و مالیات، به حکومت؛ ۱۲. گروه ها و اجتماعات محدودی (در مقایسه با جمعیت عظیم و میلیارדי جهان آن روز) حتی اهل کتاب فته گر که با لجاجت و عناد از پذیرش حق سر باز می زند و مانع نجات محرومان و مظلومان و هدایت انسان ها می شوند و با نیروهای مهدوی در گیر می گردند کشته خواهند شد. عقل و منطقی می گوید مزاحم ها را باید از میان برداشت و نسبت کشته راهی کذا بی به حضرت، تهمت و تحریف تاریخی است و روایات آن نوعاً ضعیف السند و جعلی و از اسرائیلیات بوده و به فرض صحیح بودن مخالف با قرآن که می گوید اهل کتاب باید جزیه پردازند (سوره توبه، آیه ۲۹) و مخالف آیاتی که دلالت دارد بربقاء اهل کتاب تا روز قیامت (سوره آل عمران آیه ۵۵ و مائده ۱۴ و ۶۴، اعراف ۶۷) و همچنین خلاف سیره رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و روایاتی که با صراحة می گوید حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف به سیره پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم عمل می کند و... به نظر می رسد ستمگران حاکم برای توجیه جنایات و جنگ سهای ظالمانه شان و نیز مخدوش نمودن چهره اسلام راستین و منزوی نمودن تفکر مهدویت و قیام جهانی و سرنوشت ساز بشریت و... به این گونه تهمت ها توسل پیدا کرده اند.

قابل توجه اینکه در بین یاران حضرت عده‌ای از زنان و بانوان حضور دارند، جابر جعفی از امام صادق نقل کرده است: «... در میان سیصد و سیزده نفر اصحاب حضرت مهدی عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف پنجاه زن حضور دارند که همگی بدون قرار قبلی به سرعت در مکه به او می‌پیوندند...».^(۱)

و نیز در روایتی آمده است:

ص: ۶۹

۱- بحار الانوار، ۵۲/۲۲۳ و ۲۲۵ و موعودی که جهان در انتظار اوست، ص ۳۲۹. «جابر جعفر عن الصادق عليه السلام: «... و يجئ و الله ثلات مأه وبضعه عشر رجالاً فيهم خمسون امرأه يجتمعون بمكه على غير ميعاد...».

«همراه با امام قائم سیزده نفر از زنان هستند که مجروحان را درمان و بیماران را نگهداری و پرستاری می‌کنند همچنان که زمان پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم چنین بود».^(۱)

به علاوه اغلب اصحاب آن حضرت را جوانان تشکیل می‌دهند امام علی علیه السلام می‌فرماید:

همانا یاران قائم جوانانند و افراد پیر در میان شان نیست مگر به اندازه سرمه در چشم یا به قدر نمک در توشه راه که کمترین چیز در آن است».^(۲)

۳. ابدال (جمع بدل یا بدیل) جمعی عبد صالح و خالص خدا هستند به تعداد هفت تا هفتاد نفر که این تعداد ثابت اند و اگر یکی از دنیا برود شایسته دیگری بدل او جایگزین می‌شود و آنان بعد از ظهور در محضر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و برای یاری او بیعت می‌کنند.^(۳)

ص: ۷۰

-
- ۱- اثابه الهدی، ۳/۵۷۵، «مع القائم عجل الله تعالى فرجه الشريف ثلات عشره امرأه... يداوين الجرحی و يقمن على المرضى كما كان مع رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم».
  - ۲- الغیبه، ص ۳۱۵، غیبت نعمان، ص ۱۷۰ و اثبات الهداء، ۳/۵۱۷ و بحار الانوار ۵۲/۳۳۳. «ان اصحاب القائم شباب لا كهول فيهم الا كالكحل في العين وكالملح في الزاد و اقل الزاد الملح».
  - ۳- کنزالعمال، ۱۱/۱۲۵، الغیبه، ص ۴۷۶ و اختصاص (شیخ مفید)، ص ۲۰۸.

عده دیگر او تاد هستند^(۱) چون در ایمان محکم و استوارند و هر چه ضربه و مشکلات بر آنان وارد شود مقاوم تر می شوند. حدود سی نفر و از خواص اصحاب هستند که در دوران غیبت ملازم و مأнос با امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف می باشند و هرگاه یکی از آنان از دنیا برود، فاضل و لایق دیگری جانشین او شود.^(۲)

عده ای دیگر به اختیار و صلحاء هستند که به امام خدمت می کنند.

بعضی از بزرگان معتقدند هرگاه شیعیان گرفتار شوند به درگاه حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف استغاثه کنند، همین بزرگواران از سوی حضرت برای رفع حاجات شیعیان نمایندگی و مأموریت پیدا می کنند و از این رهگذر بسیاری از مشتاقان آن امام منتظر و متولیان به حضرتش خیال می کنند محضر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف تشرف یافته اند.^(۳)

ص: ۷۱

-
- ۱- جمع «وتد» به معنای میخ.
  - ۲- بحار الانوار، ۵۳/۳۰۰.
  - ۳- بحار الانوار، ۵۳/۳۰۱.

اشاره

شناخت و تکریم و احترام اماکن خدایی و دینی گرامیداشت شعائر الهی است که در قرآن نیز ضمن توصیه بر نکوداشت این مکان ها، آنرا موجب تقوای قلوب و تقویت ایمان معرفی می کند.[\(۱\)](#)

و شیعیان و زائران با توجه به خدا و محبت به عترت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در این مکان ها نماز و دعا می خوانند و با یاد بندگان صالح و اسوه های انسانیت هدایت و حیات معنوی پیدا می کنند از جمله این مکان های دینی، مراکزی است که به حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف انتساب دارد که در اینجا به مهمترین آنها اشاره می کنیم:

مسجد کوفه

حضرت علی امیرالمؤمنین علیه السلام در سال ۳۶ ه مسجد کوفه [\(۲\)](#) را به عنوان مقر حکومتی و خلافت خود برگزید و از روایات استفاده می شود در عصر ظهور و قیام حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف مرکز خلافت و پایتخت حکومتی آن حضرت خواهد شد (و برای بعد از آن امام

ص: ۷۲

۱- حج (۲۲) / ۳۲؛ نور (۲۴) / ۳۶؛ فی بیوتِ اَذْنَ اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَيُنْدَكَرْ فِيهَا اسْمُهُ.

۲- شهر کوفه در سال ۱۷ هـ . ق به دستور عمر توسط سعد بن ابی وقاص (فرمانده جنگ با ایران) به عنوان پادگان نظامی با طرفیت چهل هزار نفر نیروی رزمی ساخته شد.

هم ادامه می یابد) و محل تبلیغ دینی، قضاوت، اقامه نماز جمعه و جماعت و امور حکومتی او با کارگزارانش می شود.^(۱)

مسجد سهلہ

این مسجد محل فرود پیامبران و نزول فرشتگان و رحمت خدا، محل اقامت و منزل امام زمان عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف بعد از ظهور او خواهد بود. و به عنوان مرکز بیت المال و تقسیم غنائم آن امام عدل محسوب می شود.

امام صادق علیه السلام در پاسخ سؤال مفضل بن عمر می فرماید: «مقر حکومتش کوفه و مجلس حکم فرماییش مسجد جامع کوفه و محل تقسیم غنائم و بیت المال او مسجد سهلہ و خلوتگاه مناجاتش مکانی در تپه های سفید سرزمین نجف است». ^(۲)

سرداب مقدس

در زمان های گذشته به خاطر رهایی از گرما در خانه ها سرداب (زیرزمین) می ساختند، خانه امام حسن عسکری علیه السلام در سامراء نیز

ص: ۷۳

-
- ۱- کمال الدین و تمام النعمه، ۲/ باب ۵۸، الغیبه، ص ۴۶۸.
  - ۲- بحار الانوار، ۱۱/ ۵۳، «دار ملکه الكوفة و مجلس حکمه جامعها و بیت ماله و مقسم غنائم المسلمين مسجد السهلہ و موضع خلواته الذکوات البیض من الغریبین».

دارای سرداد بود که محل زندگی و عبادت امام هادی علیه السلام و امام عسکری علیه السلام است همچنین محل تولد امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و اکثر دیدار مردم با امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در عصر پدرش در همین سرداد بوده به همین خاطر قداست و معنویتی خاص داشته آنجا زیارت شیعیان بوده نماز و دعا می خوانند این مکان محل سکونت بوده پنهان شدن و یا ظهرور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف نمی باشد.

مسجد جمکران

شب هفدهم رمضان سال ۳۷۳ ه.ق شیخ حسن بن مثله جمکرانی در عالم مکاشفه از طرف امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف مامور شاخت مسجد شد. در این مکاشفه همچنین مخارج ساختمان اولیه اش از سوی آن حضرت تأمین شد. در همان شب نقل شده است که حضرت توصیه فرمود به ایشان:

«که به مردم بگویید این مکان را عزیز بدارند و بدانند نماز گزاردن در این مسجد با نیت پاک برابر فضیلت نماز در مسجد الحرام مکه است.»^(۱)

و امروز شاهدیم جلوه نگاه آن یار پنهان از نظر، مسجد جمکران را به پایگاه تفکر زمینه سازان و عبادتگاه و نیایشگاه

ص: ۷۴

۱- النجم الثاقب، ص ۳۸۳، و مفاتیح الجنان.

میلیون ها مشتاق که متجاوز از پانزده میلیون زائر در طول سال از سراسر ایران و جهان که اکثرًا جوانان می باشند تبدیل کرده است و مراجع عظام تقليد گذشته و معاصر به آنجا اقبال داشته و آیت الله العظمی بروجردی قدس سرّه فرموده بودند: «اگر برای من مقدور بود نمازهای واجب روزانه را در مسجد جمکران می خواندم».

و مقام معظم رهبری آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی) فرمودند: «مسجد جمکران گنجینه فناپذیر شیعه در تاریخ خواهد بود و باید همه از آن بهره مند شویم».^(۱)

بیت المقدس

بیت المقدس دارای قداست فراوان پیامبران آن را ساخته اند و حضرت سلیمان و داود در آنجا حکومت داشتند موسی عليه السلام در این مکان به نور پروردگار نگریست و با خدا تکلم کرد^(۲) و محل تولد حضرت عیسیٰ عليه السلام است و محل وفات مریم (عذرها) است. معراج پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم از آنجا بود^(۳) و مدت‌ها اولین قبله مسلمانان به شمار می‌آمد.

ص: ۷۵

-
- ۱- مسجد مقدس جمکران، تجلیگاه صاحب الزمان عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف، ص ۴۳ - ۴۵.
  - ۲- طه (۲۰) / ۱۲. و النازعات (۷۹) / ۱۶.
  - ۳- اسراء (۱۷) / ۱.

حضرت عیسیٰ علیه السلام در آنجا با امام زمان عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف ملاقات کرده و در نماز به او اقتدا می کند.

امام علی علیه السلام می فرماید: «در آستانه ظهور، بیت المقدس از بهترین جاهای برای سکونت خواهد بود...»^(۱)

انطاکیه

از شهرهای قدیمی منطقه شام که سیصد سال قبل از میلاد مسیح بنا شده است و بعد از بیت المقدس دومین شهر مقدس و مذهبی مسیحیان است پولس و یزنابا (از یاران حضرت عیسیٰ علیه السلام) به آن شهر هجرت کرده، مسیحیت را گسترش دادند و بر اساس روایات حضرت مهدی عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف بعد از ظهور از غاری در آن سرزمین، تورات و انجیل را بیرون می آورد و با یهود و نصارا بر اساس آنها استدلال می آورد و به دنبال آن بسیاری از مسیحیان و یهودیان اسلام اختیار می کنند.^(۲)

ص: ۷۶

۱- کمال الدین و تمام النعمة، ۲/ باب ۴۷، «خیر المساكن یومئذ بیت المقدس». (به نقل از فرهنگنامه مهدوی).

۲- غیبت نعمانی، ص ۱۲۵ و بحار الانوار ۵۱/۲۵ و الغیبیه ص ۲۳۷.

در دوران غیبت کبری بیان و حفظ احکام و هدایت امت و سرپرستی جامعه اسلامی به عهده نواب عام امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف سپرده شده است. فقیه و مجتهد جامع الشرایط که واحد صفات و ویژگی هایی است که امام علیه السلام به صورت کلی در روایات مشخص فرموده اند.

از جمله احادیث دال بر این امر حیاتی، توقيع و نامه مبارک امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است که در پاسخ اسحاق بن یعقوب صادر شده که فرمود: «... در مسائل و حوادثی که برای شما رخ می دهد به راویان اخبار ما (عالمن و فقهاء) رجوع کنید چرا که اینان حجت

من بر شما هستند و من حجت خدا بر اینانم.^(۱) و امام عسکری علیه السلام در بیان شرایط این گونه دانشمندان می فرماید:

«... و اما هر یک از فقیهان که بر نفس خود مسلط بوده، دین خدا را حفظ کند و با هوای نفس خویش مخالفت نموده و تنها اطاعت خدا کند، بر همگان واجب است از او تقلید کنند و این صفات را بعضی فقهای شیعه دارند نه همه آنها...»^(۲)

روایت عمر بن حنظله از امام صادق علیه السلام:

«هر کدام از شما که حدیث ما را روایت کند و در حلال و حرام ما صاحب نظر باشد و احکام ما را بداند پس او را به حکم و ولایت برگزینید که من او را بر شما حاکم قرار دادم. کسی که

ص: ۷۸

۱- وسائل الشیعه، ۱۸/۱۰۱، بحار الانوار، ۵۳/۱۸۱ و کمال الدین و تمام النعمه ۲/۴۸۳ و الغیبه، ص ۲۹۰. «... و اما الحوادث الواقعه فارجعوا فيها الى رواه حديثنا فانّهم حجتى عليكم و انا حجه الله عليهم».

۲- وسائل الشیعه، بحار الانوار، ۱۸/۹۵، و احتجاج طبرسی، ۲/۲۶۲. «و اما من كان من الفقهاء صائناً لنفسه حافظاً لدینه مخالفًا لهواه مطیعاً لامر مولاہ فللعوام ان یقلدوه و ذلك لا يكون الا لبعض فقهاء الشیعه لا جمیعهم...».

حکم او را نپذیرد مانند آن است که ما را رد کرده و آن که ما را رد کند در حد شرک به خداست». (۱)

نظریه ولایت فقیه، حفظ احکام و پاسخگویی به مسائل و نیازهای شرعی و اداره جامعه اسلامی یک اصل مترقی مکتبی است در حقیقت این فقه است که حکومت می کند نه شخص، بلکه فقیه واجد شرایط مسئول استنباط و ابلاغ و اجرای احکام الهی و تأمین مصالح امت و عدالت اجتماعی است و در صورت از دست دادن شرایط، شئون ولایت از او سلب و منعزل می گردد.

موقع او در توقيعات

در نامه هایی که از ناحیه مقدسه حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف به برخی صادر شده است سلسله دستوراتی دیده می شود که علاوه بر اینکه وظایف منتظران را بیان می کند امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و سعادت دنیا و آخرت را در عمل به آنها معرفی می کند:

ص: ۷۹

۱- کافی، ۱/۶۷، و التهذیب، ۶/۲۱۸، وسائل الشیعه، ۱۸/۹۸. «من کان منکم ممن قد روی حدیثنا و نظر فی حلالنا و حرامنا وعرف احکامنا فلیرضوا به حکماً فانی قد جعلته عليکم حاکماً... و الراد علينا کالراد علی الله و هو علی حد الشرک بالله».

۱. معرفت و شناخت صحیح و صادقانه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و سلسله امامت و شناخت معیار ولایت و امامان در هر عصر هرگز زمین از حجت حق خالی نخواهد ماند.[\(۱\)](#)

۲. توصیه به حمد و سپاس پیوسته و سجده شکر بعد از نماز های واجب که لازم ترین و واجب ترین سنت هاست.[\(۲\)](#)

۳. بدانید تقرب به ما با اعمال نیک و دوری از گناه میسر است و فرجام شیعیان نیکو است تا از گناه اجتناب می کنند.[\(۳\)](#)

۴. اخلاص و جهاد در راه ما با ستمگران و تقوا و پرهیز کاری پیش کردن.[\(۴\)](#)

۵. لزوم همدل شدن شیعیان و وفاداری به پیمان ولایت که برای آنان است و ترک آنچه ما خوش نداریم تا به مبارکی ملاقات نایل شوند.

ص: ۸۰

۱- بحار الانوار، ۵۳/۱۹۱. «...او لم يلْمُعوا انتظار ائمّتهم بعد نبيهم صلی الله علیه و آله و سلم واحداً بعد واحد الى ان

۲- بحار الانوار، ۵۳/۱۶۱. «... سجده الشکر من الزم السنن و اوجها...».

۳- بحار الانوار، ۵۳/۱۵۱. «فاحمدو الله و اقبلوه ... والله ولی توفیقکم».

۴- بحار الانوار، ۵۳/۱۷۷. «... فتعرف بذلك ما تعتمدہ من الزلفه الینا بالاعمال...».

۶. دوری از بخل نمودن نسبت به نعمت‌ها که خدا امانت به شما داده است.

۷. صله رحم و تقویت پیوندهای اجتماعی و تشکل‌های شیعه (در دوران غربت و غیبت).

۸. یافتن روح یقین و عدم شک و تردید (با دیدن فتنه‌ها و سختی‌ها) نسبت به حقایق و ولایت ائمه علیهم السلام در طول تاریخ امامت و تسلیم ولایت بودن و عدم تلاش بر آشکار شدن پنهان‌ها.^(۱)

۹. اهتمام به نماز و اینکه هیچ عملی بهتر از نماز، بینی شیطان را به خاک نمی‌مالد.^(۲)

۱۰. با محبت و دوستی ما بر اساس سنت آشکار الهی راه و مقصدتان را به سوی ما قرار دهید.^(۳)

۱۱. بدانید بین خدا و هیچ کس قرابت و خویشاوندی نیست و هر کس مرا انکار کند از من نمی‌باشد و راه او راه پسر نوح است.^(۴)

ص: ۸۱

۱- بحار الانوار، ۵۳/۱۷۹.

۲- بحار الانوار، ۱۸۲ / ۵۳، «... فما ارغم انف الشیطان بشیء مثل الصلوہ فصلّها وارغم انف الشیطان».

۳- بحار الانوار، ۵۳/۱۷۹.

۴- بحار الانوار، ص ۱۸۰، «فاعلم انه ليس بين الله عزوجل وبين احد قرابه، من انكرنى فليس مني وسيله سبيل ابن نوح...».

۱۲. تلاش برای تهیه مال حلال و پاکیزه.[\(۱\)](#)

۱۳. تکذیب آنها که برای ظهور وقت تعیین می کنند و نیز طرد و تکذیب مدعیان ولایت و نیابت.[\(۲\)](#)

۱۴. برای تعجیل در ظهورش پیوسته دعا نمودن که خود باعث توسعه و فرج شماست.[\(۳\)](#)

۱۵. امر به رجوع به ناییان عام (فقیهان جامع الشرایط) در عصر غیبت کبری که آنان حجت من هستند بر شما و من حجت خدایم بر آنان.[\(۴\)](#)

۱۶. الگو داشتن (همان گونه که فاطمه دختر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم اسوه نیکوی اوست) در تمام مراحل زندگی برترین الگو و سرمشق مسلمان ولی خداست.[\(۵\)](#)

۱۷. دعا برای سلامتی و حفظ آن حضرت و همیشه به یاد او بودن همانطور که او پیوسته به یاد ما هست.[\(۶\)](#)

ص: ۸۲

۱- بحار الانوار، ص ۱۸۱.

۲- بحار الانوار، ۵۳/۱۸۱. «... و اما ظهور الفرج انه فالى الله وكذب الوقاتون ... فانه ملعون ...».

۳- بحار الانوار، ۵۳/۱۸۱، «... و اكثروا الدعاء بتعجیل الفرج فان ذلك فرجكم».

۴- بحار الانوار، ۵۳/۱۸۱.

۵- بحار الانوار، ۵۳/۱۸۰. «و في ابنته رسول الله لى اسوه حسن و ...».

۶- بحار الانوار، ۵۳/۱۸۰. «... عصمنا الله و اياكم من المهالك و الاسوء و الآفات و ...».

۱۸. آن که بر ما ظلم کند و اموال ما را حلال بداند و تصرف نماید ملعون است و از رحمت خدا به دور می باشد.[\(۱\)](#)

۱۹. مبادا به راست و چپ تمایل پیدا کنید و از هواهای نفسانی خود و منحرفان تبعیت نمایید!^۲ و نسبت به فتنه ها و آزمون ها هوشیار باشید.[\(۲\)](#)

۲۰. نهی از نامیدن او به اسم آن حضرت در محفل مردمان (غیر شیعیان و غیر معتقدان نامشناق).[\(۳\)](#)

صراحة به پیروزی حق و نابودی باطل نوید می دهد، امیدها را زنده می کند، که سرانجام خورشید حقیقت سر خواهد زد و همگان به نور و حیات می رسند و خدا را بر این حقیقت گواه

ص: ۸۳

۱- بحار الانوار، ۵۳/۱۸۲

۲- بحار الانوار، ۵۳/۱۷۹ و ۱۹۱، «و انا اعوذ بالله من العمى بعد الجلاء... و من مرديات الفتن... و يأخذون يميناً و شمalaً فليدعوا عنهم اتباع الهوى و...».

۳- بحار الانوار، ۵۳/۱۸۴، «من سمااني في مجمع من الناس باسمى فعليه لعنه الله...».

می گیرد. خداوند عزیز و جلیل ابا دارد از اینکه حق را ناتمام گذارد و باطل را از بین نبرد.^(۱)

امام عسکری علیه السلام می فرماید: «فرزنندم بدان دل مردم دیندار با اخلاص همانند پرندگانی است که شیفته آشیانه خویش باشند مشتاق تو هستند». ^(۲)

بدیهی است با آمدن این عشق و اشتیاق و پناهندگی خالصانه به امام علیه السلام دیگر جایی برای نافرمانی خدا و تبعیت غیر امام معصوم و حق و جز کسب خشنودی او باقی نمی ماند زیرا حق پناهگاهی مطمئن تر از ولایت و امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف ندارد و خداوند برای رسیدن به سود و سعادت و جنت راه دیگری قرار نداده است.

ص: ۸۴

۱- بحار الانوار، ۵۳/۱۹۳، و احتجاج ۲/۱۷۹. «ابی الله عزوجل للحق الا تماماً و للباطل الا زهوقاً».

۲- بحار الانوار، ۵۲/۳۵، «و اعلم ان قلوب اهل الطاعه و الاخلاص نزع اليك مثل الطير اذا امت او كارها».

ناید ها و آسیب ها و آفت ها

هر پدیده ای آفت هایی دارد (لکل شی آفه) و هر اندازه چیزی بهتر و مهمتر باشد آسیب های بیشتر و پیچیده تری آن را تهدید می کند.

انقلاب اسلامی و شکل گیری نظام دینی با الهام از فرهنگ مهدویت به عنوان مهمترین نهضت های ضد استبدادی و استعماری جهان در قرن اخیر دارای آسیب هایی است. توجه به موقعیت ایران در منطقه و نقش ایرانیان در زمینه قیام حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف و ایجاد تحول گسترده جهانی و به دنبال پیروزی ایران در میان همه ناباوری ها و علیرغم انواع توطئه های داخلی و خارجی و تحریم و تهدیدها و تحمیل جنگ ناجوانمردانه و فدایکاری ملت در هشت سال دفاع مقدس و ... طبیعی است که دشمنان روز به روز حساس تر شده و آسیب های بیشتری را به ویژه در زمینه فرهنگی را به جان این پدیده نوین و تأثیر گذار بریزند و آن را خاموش و نابود کنند! در اینجا به اهم آفات اشاره می شود:

۱. تفسیر به رأی و ارایه دیدگاه های شخصی، به نام اسلام عوامل مؤثر در این آفت عبارتند از:

الف. اتکا به نظریات و نشریات دانشمندان غرب و مستشرقین؛

ب. مراجعه نکردن به نظر عالمان متقی و متخصص اسلام و منابع اصیل شیعی؛

ج. ملاحظه نکردن همه روایات و قضاؤت صحیح در مورد آنها.

۲. زمان، مخاطب و دشمن ناشناسی. در عصر انفجار اطلاعات و انعکاس سریع داده‌ها و هجمه همه جانبه فرهنگی دشمنان این آفت موجب ناتوانی در ارایه طرح‌ها و حرف‌های مناسب با شرایط و نیاز زمان می‌شود ضممن این که مانع استفاده کارشناسانه از فرصت‌ها و پیشرفت‌هه ترین ابزار روز در تبلیغ تمدن و فرهنگ ناب مهدویت می‌شود.

امام صادق علیه السلام می‌فرماید: «کسی که زمان خود را بشناسد آماج اشتباهات نگردد»^(۱) و امیرالمؤمنین حضرت علی علیه السلام می‌فرمایند: «بر آگاهی انسان همین بس که زمان خود را بشناسد». ^(۲)

۳. معرفت و معرفی امام موعد عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف از راه خواب‌ها و داستان‌های افسانه‌ای و خواب آور یا نقل احادیث غیر صحیح، تردیدزا و شبهه آفرین (بویژه در جوانان و نسل نو) و بهانه دادن به دست مخالفان.

ص: ۸۶

۱- تحف العقول، ص ۳۵۶.

۲- میزان الحكمه، (عرف).

۴. استفاده ابزاری از اعتقاد به جای شناخت لازم و عشق و اطاعت امام زمان عجل الله تعالى فرجه الشریف، فقط او را برای خواست های شخصی و برآوردن حوایج دنیوی دوست داشتن و به او متول شدن!

۵. پرداختن به مسائل شکلی و فرعی که تأثیری در ایمان و اعتقاد و عمل ما ندارد و به جای حقایق امامت و غیبت و رسالت منتظران را به بحث از شمایل ظاهری و پرداختن به مسائل عاشقی در شعر و نثر (چشم و چهره و حال و...)، تعداد فرزندان و همسران و محل سکونت او و طرح مباحثی مثل جزیره خضراء، مثلث برمودا، عالم هورقلیا.

۶. برداشت های نادرست و انحرافی:

۱. منحصر کردن وظیفه در دوران غیبت به اظهار محبت و خواندن دعای فرج. ۲. رها کردن جامعه. ۳. قدم برنداشتن در راه مبارزه با ظلم و فساد و نهی از زشتی ها و دعوت به خوبی ها. ۴. بی ثمر خواندن هر حرکتی قبل از قیام او. ۵. اباخه گری و بی تفاوتی و به فراموشی سپردن حقیقت تکلیف. ۶. فراموشی حکم عقل و شرع که انسان در هر حال مسؤول معرفی می کند.

آیا در زندگی مادی و روزمره به انسازه توانمان در باغچه ها سبزه و گل نمی کاریم، نظم و نظافت ایجاد نمی کنیم، علف هرزه ها و میکروب ها و آلودگی را از خانه و غیره دور نمی نماییم،

سنگ های راه و مزاحم را کنار نمی زنیم، خود و خانواده را در نور و روشنایی با مخارج کذايی قرار نمی دهیم؟!

آیا در فصل سرما و پنهانی خورشید، تسلیم سرما و ویروس ها می شویم یا با آن که توان تغییر کل هوا و فضا را نداریم لیکن کرسی و بخاری و گرمای تهیه نموده خود و فرزندانمان را گرم می کنیم «هر کس بقدر همت خود خانه ساخته».

چگونه است که وقتی نویسنده به دین و مهدویت می رسید به راحتی رفع مسئولیت می کنیم با آن که اگر هر فرد و جمع کوچک فامیلی و دوستان، خود را اصلاح نمایند، جامعه اصلاح می شود.

بعلاوه معنای حدیث نبوی «خداؤنده به وسیله حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف زمین را پر از عدل و داد خواهد کرد چنان که از ظلم و جور پر شد»^(۱) این است که آن حضرت هر وقت بیاید زمین را پر از عدل می کند نه اینکه هر وقت از ظلم پُر شد او می آید و نه آن که هیچ جا اثری از حق و عدل نمانده و عالم سراسر سیه زستم گردد. آری جو غالب و ظاهر در نگاه ابتدایی و عرفی ظلم است و عدالت و حقوق افراد و قانون رعایت نمی شود، چون در شب تار هم ستارگانی

ص: ۸۸

۱-۵. اعلام الوری ص ۴۲۴ و مستند احمد بن حنبل ۳/۳۷، «قال النبی صلی الله علیه و آله و سلم ... یملا الله الارض قسطا و عدلا کما ملئت ظلما و جورا».

در آسمان هستند، می درخشنده و نور می دهنده و رهنمایند و در غیبت امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف هم همیشه منتظران واقعی و زمینه سازانی حضور دارند (به تعبیر دیگر ستم هدف نبوده بلکه برای آمدن، آمادگی و عطش عدالت باید پدید آید و دیدن ستم و نابسامانی ها، خود انگیزه آمادگی و عدالت خواهی است) و لذا امام صادق علیه السلام می فرماید: «... نه چنین است، بخدا سوگند امر فرج تحقق نپذیرد تا هر یک از شقی و سعید به نهایت کار خود رست». [\(۱\)](#)

در نهضت های اصلاحی زمینه سازی فکری و پرورش نیروهای فداکار لازم و ضروری است میسر نمی شود.

و در قیام امام علیه السلام موقعیت شناسی مؤثر است.

پاداش علاوه بر این اخروی نتیجه اعمال نیک دنیوی است.

۷. بی صبری و شتابزدگی:

در امر فرج حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف و در برابر حوادث و بلاها باید صابر و شکیبا و تسليم اراده و حکمت خدا بود که قطعاً در وقت خودش محقق می گردد و استغاثه به درگاه خدا و امام علیه السلام ایمان و آمادگی را افزایش می دهد. شتابزدگی گاهی تردید و افتادن در دام شباهات

ص: ۸۹

۱- کمال الدین و تمام النعمه ۲/۳۴۶ (باب ۲۳) «... لا و الله لا ياتيكم حتى يشقى من شقى و يسعد من سعد».

نسبت اصل اعتقاد به مهدویت را نتیجه می دهد! امام جواد علیه السلام می فرماید:

«... در زمان غیبت، عجله کنندگان و شتابزدگان در امر ظهور هلاک شوند و اهل تسلیم و صبر نجات یابند». [\(۱\)](#)

و از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم روایت است که فرمود:

«... خوشابه حال صابران در دوره غیبت او و استواران در محبت او، همانان که خداوند در کتابش چنین توصیفشان کرده است: [\(۲\)](#) (این قرآن هدایت است برای تقوا و پرواپیشگان همان کسانی که ایمان به غیب و حقایق پنهان دارند)». [\(۳\)](#)

امام سجاد علیه السلام می فرماید:

«همانا برای قائم ما دو گونه غیبت است که زمان غیبت دوم طولانی می شود تا جایی که بیشتر قائلین به او از عقیده خود برمی گردند. فقط افرادی در اعتقاد خود ثابت قدم می مانند که یقین محکم و شناختی صحیح از او داشته و تسلیم ما اهل بیت علیهم السلام باشند و سخنان ما بر آنها گران ننماید» (در جان خود نسبت به آنچه حکم کردیم

ص: ۹۰

۱- کمال الدین ۲/۳۷۸ باب ۳۶ «... يهلك فيها المستعجلون و ينجو فيها المسلحون».

۲- بحار الانوار ۵۲/۱۴۳ «طوبى للصابرين فى غيتيه، طوبى للمقيمين على محبته، الذين وصفهم الله فى كتابه وقال: هدى للمتقين الذين يومنون بالغيب».

۳- سوره بقره (۲)/۴.

احساس حرج و نگرانی نکنند)[\(۱\)](#) و پاداش این گونه صابران (در برابر تکذیب بسیار و آزار و ترس) در اینجا همانند رزمندگان در حضور پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم است و در قیامت در زمرة اهل بیت علیهم السلام خواهند بود».[\(۲\)](#)

۸. تعیین وقت:

معین کردن وقت و زمان ظهور از آسیب‌ها است. حکمت خداوند بر مخفی ماندن آن روز مثل روز رستاخیز برای بندگان است.

مفضل از یاران امام صادق علیه السلام می‌گوید از امام علیه السلام پرسیدم: آیا قیام حضرت مهدی عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف وقت معینی دارد تا مردم بدانند؟ فرمودند: «چنین نیست که خداوند وقتی را برای آن تعیین کرده باشد تا شیعیان بدانند و من برای آن وقتی را مشخص نمی‌کنم و نمی‌شود وقت و زمانی هم برای آن تعیین کرد و آن که وقتی برای

ص: ۹۱

-
- ۱- کمال الدین ۱/۳۲۳ (باب ۳۱) «و ان للقائم منا غيبيتين .... و اما الاخرى فيطول امدها حتى يرجع عن هذه الامر اكثرا من يقول به فلا يثبت عليه الا من قوى يقينه و صحت معرفته و لم يجد فى نفسه حرجا مما قضينا و سلم لنا اهل البيت».
  - ۲- کمال الدین ۱/۳۱۷ (باب ۳۰).

ظهور ما معین کند خود را در علم خدا شریک دانسته و مدعی شده که بر اسرار خدا راه یافته و آگاه گشته است».^(۱)

امام باقر علیه السلام در پاسخ فضل که می پرسد آیا برای این امر وقتی معین است؟ حضرت سه مرتبه فرمودند: «تعین کنندگان وقت برای آن قیام دروغگو هستند».^(۲)

۹. ادعای نیابت و کالت:

مدعیان دروغین نیابت خاص یا عام (مدعی مرجعیت) یا وکالت آن حضرت فراوانند. اکنون هم در گوش و کنار کشورها ادامه دارد. حتی در فرقه سازی و پیدایش یا تبلیغ و توسعه بسیاری از این مدعیان دست های استعمار دیده می شود فرقه هایی مثل بهائیت با هدف تحریف و تفرقه و درگیری های مذهبی، سرگرم نمودن عالم و عامی به مسائل فرعی و منهدم نمودن اساس اسلام.^(۳)

ص: ۹۲

۱- ۲. بحار الانوار، ۵۲/۳ «هل للّمأمور المنتظر المهدى من وقت موقت يعلمه الناس؟ فقال: حاش لله ان يوقت ظهوره بوقت يعلمه شيعتنا. يا مفضل! لا اوّقت له وقتا و لا يوقّت له وقت انّ من وقت مهدينا وقتا فقد شارك الله تعالى في علمه و ادعى انه ظهر على سره».

۲- ۳. الغيبة (شیخ طوسی)، ص ۴۲۵ «هل لهذا الامر وقت؟ فقال: كذب الوقاتون، كذب الوقاتون، كذب الوقاتون».

۳- روابط بهائیان با صهیونیست ها و جاسوسی آنها (به ویژه عباس افندی) بر انگلیس و روس در ساختن فرقه ضاله بهائیت ر.ک به کتاب «قرن بدیع ۲/۱۲۵ نوشه شوق افندی» و انشعاب در بهائیت، ص ۱۱۸، نوشته اسماعیل رائین، به نقل از فصلنامه انتظار موعود، ج ۱۸.

۱۰. ملاقات های خیالی و رؤیایی:

ادعاهای خیالی برخی شیادان ساده لوح به ملاقات و ارتباط با ولی عصر عجل الله تعالى فرجه الشریف در خواب یا بیداری و نقل افسانه ها و پیام هایی از او و گشودن بساط عوام فریبی و سود جویی و سوء استفاده از اعتقاد مردم از آفت های فرهنگ مهدوی است، مؤمنان باید زیرک و هوشیار باشند.

۱۱. رفتار موهن:

نام گذاری مکان ها، خیابان ها، برخی شرکت ها و مغازه ها به یکی از القاب امام مهدی عجل الله تعالى فرجه الشریف بدون توجه به نوع این مکان و کارشان (همانند «گوشت ولیعصر»)، که این توهین و تحقیر آشکار به امام علیه السلام و سایر ائمه علیهم السلام و پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می باشد یا در سالروز تولد حضرت مهدی عجل الله تعالى فرجه الشریف و به بهانه شاد بودن در شادی اهل بیت علیه السلام جشن ها و مجالس گناه با آهنگ ها و اشعار سخیف، ساختن مجسمه حیوانات، اختلاط زن و مرد و عدم رعایت عفاف و پرداختن به اسراف و تبذیر.

۱۲. عدم پیروی از نواب عام:

ص: ۹۳

اطاعت از نائب عام آن حضرت و فرصت مکتبی نزد برخی به تهدید تبدیل شده و در برابر ولایت فقیه جامع الشرایط و مرجعیت شیعه در عصر غیبت کبری به عنوان نایب عام امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف موضع گیری می نمایند و وحدت بر محور ولایت را رعایت نمی کنند و از تبعیت دستورات دینی و امور اجتماعی او سر باز می زنند با آن که اطاعت او در احکام اولیه و ثانویه (همان طور که در جای خود با دلایل نقلی و عقلی ثابت شده است) واجب است.

۱۳. احادیث ضعیف و نادرست:

وجود و نقل روایات غلو آمیز، شبهه زا، خرافی، ضعیف السنده برخی دسیسه های دشمنان آگاه و یا دوستان ناآگاه می باشد که در نشان دادن چهره واقعی امام و مصلح حقیقی کوتاهی و خیانت شده است از جمله دسیسه هاست. امام را به عنوان مرد قهر و قتل در تاریخ نشان می دهند با آن که امام جلوه گاه مهر و رحمت خداست و امام رضا علیه السلام می فرماید:

«امام با تقواترین آنها و سرآمد مردم در دانش، قضاوت و حکمت، بردباری و شجاعت و سخاوت است... او به

ص: ۹۴

مردم از خودشان سزاوارتر و از پدران و مادرانشان نسبت به آنها مهربانتر می باشد.^(۱)

امام زمان عجل الله تعالى فرجه الشریف می فرماید: «به راستی رحمت خداوند بر همه چیز سایه گسترد و من همان رحمت هستم».^(۲)

آری دشمنان می خواهند با توطئه های خود چشمی جوشان جنبش های شیعی، امید ها و ایثار ها و مقاومت های قبل از ظهور را به انزوا بکشانند. باید با بررسی و پالایش احادیث پیراهن های اعتقادی و خرافی از روایات دور کرد.

۱۴. کم رنگ شدن انگیزه ها:

کاهش انگیزه های خدایی و معنوی، کوتاهی و کاهش وجدان کاری منجر به کاهش تأثیر گذاری و تأثیر تربیتی این تفکر هدایتگر شده است.

ص: ۹۵

۱- من لا يحضره الفقيه ۴/۴۱۸ «... يكون اعلم الناس و احكم الناس و اتقى الناس و احلم الناس و اشجع الناس و اسخن الناس و يكون اولى بالناس منهم بانفسهم و اشفق عليهم من ابائهم و امهاتهم و ...».

۲- «ان رحمة الله وسعت كل شيء وانا تلک الرحمة».

اشاره

بعد از تشکیل حکومت جهانی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف و طین افکن شدن بانک لـا الله لـا الله بر سراسر گیتی و رفع کفر و فتنه و فساد و سرکوب ستمگران شرق و غرب، چشم انداز جهان در عرصه های مختلف را از منظر روایات بررسی می کنیم.

۱. قانون و دین واحد با احیاء و اجرای کتاب و سنت

امیر المؤمنین علی علیه السلام می فرماید: «کتاب و سنتی که قبل از منزوی و مرده بود را زنده خواهد ساخت»^(۱) امام باقر علیه السلام می فرماید: «او مردم را به کتاب خدا و سنت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و ولایت علی بن ابیطالب و بیزاری از دشمنانش دعوت می کند». ^(۲)

«بدون تردید آیین محمد صلی الله علیه و آله و سلم به هر نقطه ای که شب و روز می رسد خواهد رسید و دیگر اثری از شرک روی زمین نمی ماند». ^(۳)

امام باقر علیه السلام می فرماید:

ص: ۹۶

۱- نهج البلاغه، خطبه ۱۳۸؛ و يحيى فيه الكتاب و السنّة .

۲- الزام الناصب، ص ۱۷۷، «يدعوا الناس الى كتاب الله و سنت نبيه و الولايه لعلی بن ابیطالب علیه السلام و البرائه من عدوه».

۳- منتخب الاثر، ص ۱۵۸، «و ليبلغنَ دين محمد ما بلغ الليل و النهار حتى لا يكون شرك على ظهر الأرض».

او مطابق قرآن عمل می نماید و در آن زمان معبدی جز خدای یگانه نخواهد بود.[\(۱\)](#)

۲. مدیران و کارگزاران صالح

برای اجرای قانون خدا و پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و رهبری امام معصوم در مدینه فاضله مهدوی، مدیران شایسته ترین در علم و پاکی و دارای توانمندی های لازم خواهند بود.[\(۲\)](#)

«حضرت مهدی عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف امرا و کارگزاران خود را در کشورها و شهرها می فرستد و دستور می دهد بین مردم به عدل رفتار کنند....»[\(۳\)](#)

امام باقر علیه السلام می فرماید: «آنگاه که قائم قیام کند به هر اقلیم و منطقه ای، فردی شایسته اعزام می کند و می گوید عهد و دستور العمل تو در دست تو می باشد. پس هرگاه مسئله ای و کاری پیش آمد که نمی دانی چگونه حکم کنی به کف خود بنگر و طبق آن عمل کن». [\(۴\)](#)

ص: ۹۷

۱- کمال الدین، ۱/۴۴۷؛ فلا يبقى في الأرض معبد دون الله عزوجل.

۲- منتخب الاثر، ص ۶۱۲، دلائل الامامه، ص ۳۰۹.

۳- کشف الاسرار، ص ۱۴۶، «فيبعث المهدى امرائه ساير الاعصار بالعدل بين الناس».

۴- بحار الانوار، ص ۵۲/۳۶۵ «إذا قام القائم بعث في اقاليم الارض رجالاً يقول له عهده ك في كفتك ...».

امام سجاد عليه السلام می فرماید: «شیعیان ما در حکومت او با ایمان و توانا در همه امور متصدیان و حاکمان زمین و صاحب ولایت اند و همه موجودات حتی درندگان زمین مطیع آنها می شوند». [\(۱\)](#)

آیه ۱۰۵ سوره انبیاء که به حضرت و یاران و همکارانش تفسیر شده است بیانگر شایسته بودن کارگزاران اوست. [\(۲\)](#)
بعلاوه از کارگزاران پیمان نامه می گیرد که حضرت علی علیه السلام آن عهدنامه را در بیش از بیست و شش ماده بیان کرده است. [\(۳\)](#)

اضافه بر همه، نظارت مستقیم حضرت بر امور مدیران و سختگیری به آنها (یکون شدیداً علی العمال...). [\(۴\)](#)

۳. نوآوری و تحول سازنده

امام باقر علیه السلام می فرماید:

«وقتی قائم ما قیام کند مردم را به امر جدیدی دعوت می کند همانگونه که پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به سوی آن دعوت کرد». [\(۵\)](#)

ص: ۹۸

-
- ۱- بحار الانوار، ۳۱۷ و ۳۲۷ و مهدی موعود، ص ۱۱۰.
  - ۲- تفسیر قمی، ۷۷.
  - ۳- منتخب الاثر، ص ۱۵۸.
  - ۴- منتخب الاثر، ص ۳۸۴، و بشاره المصطفی، ص ۲۰۷.
  - ۵- بحار الانوار، ۳۶۶ و ۳۶۷، «عن جعفر علیه السلام ان قائمنا اذا قام دعا الناس الى امر جديد كما دعا اليه رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم .

۴. امنیت راه های اجتماعی

امام صادق علیه السلام می فرماید: «هنگامی که قائم تشکیل حکومت می دهد، به عدالت حکم کند و در روزگار او ستم از بین می رود و راه ها امنیت می یابد». [\(۱\)](#)

و علی علیه السلام می فرماید: «... خداوند کینه توزی را از دل ها بیرون و چهارپایان و درندگان رام و در صلح زندگی کنند تا جایی که زنی تنها از عراق تا شام راه می پیماید در حالی که هیچ مزاحم و درنده ای او را آزار نمی رساند و پا نمی گذارد مگر بر روی سبزه ها و گیاهان». [\(۲\)](#)

۵. رشد علم و عقل

با تکامل عقل و دانش بشری و تکنولوژی در تمام زمینه ها و هدایت و آرامش، مکارم اخلاق ناتمام مانده همه انبیاء را تکمیل و چون خورشید همه موجودات را حیات می بخشد. امام باقر علیه السلام می فرماید:

ص: ۹۹

-
- ۱- بحار الانوار، ۵۲/۳۳۸. «اذا قام القائم حكم بالعدل و ارتفع في ايامه الجور و امنت السبل».
  - ۲- بحار الانوار، ۲/۳۱۶ و ۲۸۰، «... و لذهب الشحنة من قلوب العباد و اصطلحات السبع و البهائم حتى تمشى المراه بين العراق و الشام و ...».

«آنگاه که قائم ما قیام کند دست (عنایت و ولایت) خود را بر سر بندگان خدا قرار می‌دهد و خردهاشان را متمرکز و اخلاقشان را به کمال رساند».^(۱)

و پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می‌فرماید:

«در زمان او (حضرت مهدی) آنقدر علم و حکمت داده می‌شود که یک زن در خانه خودش طبق کتاب خدای متعال و سنت رسول خدا قضاؤت می‌کند».^(۲)

امام صادق علیه السلام می‌فرماید:

«علم بیست و هفت حرف است که آنچه انبیاء آوردند دو حرف و وقتی قائم ما قیام کند بیست و پنج حرف دیگر را بیرون آورده بین مردمان منتشر می‌کند...».^(۳)

«و نیز آن چنان خداوند چشم و گوش شیعیان ما را تقویت می‌کند که میان آنها و امام قائم عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف نامه رسان نخواهد بود؛ با آنها

ص: ۱۰۰

۱- بحار الانوار، ۵۲/۳۶۲، و منتخب الاثر، ص ۴۸۲، «اذا قام قائمنا وضع يده على رؤوس العباد فجمع به عقولهم و اكمل به اخلاقهم».

۲- بحار الانوار، ۵۲/۳۵۲، «و تؤتون الحكمه في زمانه حتى ان المرأة لتنقضى في بيتها بكتاب الله تعالى و سنه رسول الله».

۳- بحار الانوار، ۵۲/۳۳۶

سخن می گوید، سخشن را می شنوند و او را می بینند در مقر خودش ...».^(۱)

۶. عدالت فرآیند

از اهداف همه انبیاء و معصومین علیه السلام ستم ستیزی و ایجاد و اجرای عدالت در تمام شئون زندگی عباد خدا بوده^(۲) که جز در مقطع خاص و جغرافیای محدود موفق نشدند، ولی در حکومت حضرت مهدی علیه السلام این هدف اساسی توسعه و پیاده خواهد شد.

امام صادق علیه السلام می فرماید:

«آگاه باشید به خدا سوگند بدون تردید عدالت را همه جا حتی درون خانه ها وارد کند و فرآگیر نماید همان گونه که سرما و گرما وارد می شود^(۳)، او در تمام عرصه های زندگی ظلم را برداشته و عدالت را حاکم کند».^(۴)

و امام علی علیه السلام می فرماید:

ص: ۱۰۱

۱- بحار الانوار، ۵۲/۳۳۶.

۲- حدید () / ۲۵.

۳- بحار الانوار، ۵۲/۳۶۲، «اما والله ليدخلن عليهم عدله جوف بيوتهم كما يدخل الحر و القر».

۴- بحار الانوار، ۵۲/۳۳۸.

«او قطعاً زمین را از هر فریبکاری و پلیدی پاک می کند و به عدالت رفتار می نماید و عدالت گسترشی و روش عدالت پیامر
صلی الله علیه و آله و سلم را به شما نشان خواهد داد».^(۱)

امام رضا علیه السلام فرمود: «وقتی او ظهور کند زمین به نور پروردگار روشن گردد و میزان عدل بین مردمان نهاده شود و
کسی بر کسی ستم نکند».^(۲)

۷. بیبود اخلاق فرد و جامعه

پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به علی علیه السلام فرمود: «...در آن زمان خداوند میان قلب های بندگان انس و الفت برقرار
می کند^(۳) و به وسیله او دروغ را نابود نموده و روزگار سخت و رنج آور را از بین می برد و ذلت بردگی و بندگی را از
گردن ها بر می دارد»^(۴) و دوستی و یگانگی برقرار می کند به طوری که هر کس هر چه نیاز دارد بدون مانع از جیب برادرش
بر می دارد.^(۵)

امام صادق علیه السلام می فرماید:

ص: ۱۰۲

-
- ۱- بحار الانوار، ۵۱/۱۲۰، نهج البلاغه، خطبه ۱۳۸. «و ليطهرن الأرض من كل غاش و ليعملن بالعدل».
  - ۲- بحار الانوار، ۵۲/۳۲۲.
  - ۳- بحار الانوار، ۵۱/۸۴، «... به يؤلف الله بين قلوب العباد».
  - ۴- بحار الانوار، ۵۱/۷۵، «و به يمحق الله الكذب و يذهب الزمان الكلب به يخرج ذل الرق من عناقهم».
  - ۵- بحار الانوار،

«در آن روز گار اختلاف های میان ملت ها و دین ها برداشته و دین واحد در همه جا می باشد،^(۱) و بعد از رنج شدید و گرفتاری طولانی و نگرانی، ترس و اندوه از شیعه بر گیرد...».^(۲)

حضرت علی علیه السلام به امام حسین علیه السلام فرمود: «او بر انس و جن چیره می گردد و ریشه پستی و انحراف را از روی زمین بر می کند». ^(۳)

۸. شکوفایی اقتصادی و رفاه

در دولت حضرت مهدی عجل الله تعالى فرجه الشریف برکات زمین و آسمان و کشاورزی افزایش می یابد.

پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «در آن زمان امت من از نیکوکار و فاجر، چنان از نعمت برخوردار شوند که هیچ امتی آن چنان برخوردار نگشته، سرتاسر زمین محصول دهد و هیچ چیز را از آنان دریغ ندارد، اموال انبوه شود، هر کس نزد او آید و طلب مالی کند حضرت بی درنگ گوید بگیر». ^(۴)

امام باقر علیه السلام می فرماید:

ص: ۱۰۳

-
- ۱- بحار الانوار، ۵۳/۴.
  - ۲- بحار الانوار، ۵۲/۱۲۹؛ غیه نعمانی، ص ۹۹.
  - ۳- بحار الانوار، ۵۲/۳۶۲؛ غیه نعمانی، ص ۲۷۵.
  - ۴- عقد الورود، ص ۱۷۰، «تنعم فيه امتی نعمه لم يتنعموا مثلها قط البر و الفاجر تؤتى الأرض أكلها...».

«هنگامی که قائم ما ظهور نماید اموال را چنان به مساوات تقسیم نماید که حتی نیازمند زکات پیدا نمی شود...».^(۱)

از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم نقل شده است: «آنگاه که حضرت مهدی قیام کند خداوند غنا و بی نیازی در دل ها می افکند». ^(۲)

و همچنین امام باقر علیه السلام می فرماید:

«وقتی او ظاهر شود... سالی دوبار هدیه هایی به مردم می بخشد و در ماه دو مرتبه ارزاق و مواد معیشتی به آنها می دهد و در میان مردم چنان به تساوی قسمت می کند که محتاج زکاتی هم باقی نمی ماند». ^(۳)

۹. عمران و آبادی

امام صادق علیه السلام می فرماید:

«حضرت مهدی علیه السلام به کارگزارانش دستور می دهد تمام مناطق را آباد سازند.»

ص: ۱۰۴

-
- ۱- بحار الانوار، ۵۲/۳۸۵ و ۳۹۰ و منتخب الاثر، ص ۴۷۳، «... حتى لا ترى محتاجاً الى الزكاة».
  - ۲- الملحم و الغنى، ص ۷۱ «اذا خرج المهدى عجل الله تعالى فرجه الشريف القى الله الغنى فى القلوب العباد».
  - ۳- بحار الانوار، ۵۲/۳۹۰، «اذا ظهر القائم... يعطى الناس عطايا مرتين في السنة و يرزقهم في الشهر رزقين و يسوى بين الناس حتى لا يرى محتاجاً الى الزكاة».

امام باقر علیه السلام می فرماید: «به وسیله او سراسر زمین عمران و آباد و خرم و سرسبز می شود».^(۱)

پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می فرماید: «ویرانه ای نمی ماند مگر آن را آباد می کند».^(۲)

راه های اصلی را توسعه می دهد، برای خیابان ها پیاده رو می سازد حتی اگر مسجدی سر راه باشد بر می دارد، پنجره هایی که مزاحم عابرین است می بندد، از ایجاد ناوдан و محل زباله و آلودگی در کوچه ها جلوگیری و پیش آمدگی ها و بالکن ساختمان ها و مناره ها را خراب می کند.

همه جا نظافت و فضای سبز و محیط زیست سالم مشاهده می شود.^(۳)

۱۰. خشنودی جهانی

در سایه ایمان و اخلاق و رشد اقتصادی و رفع فقر و بیماری و گرفتاری، امنیت و عدالت و عمران و علم و بهداشت و... همگان حتی پرنسدگان و موجودات دیگر احساس فرح و شادمانی کنند که با رهبری حجت حق، ظلم و عصیانی نمانده و همه انسان ها همراه با کاروان آفرینش به عبودیت و

ص: ۱۰۵

۱- منتخب الاثر، ص ۱۵۷، «و تعمیر الارض و تسفو و تزهوا».

۲- موعودی که جهان در انتظار اوست، ص ۲۲۲. «و لا يبقى خراب الا و عمر».

۳- برای اطلاع مفصل به کتاب های بحار الانوار ۵۲ و ۵۳ و اثبات الهداء ۶ و ۷ و غیبت نعمانی.

بندگی خدا مشغولند و تمام روابط فردی و اجتماعی و با طبیعت و ... بر اساس اطاعت و فرمانبرداری خداست و همه در فضایی آکنده از عطر و طعم خوش حکومت خدایی به سر می بردند.^(۱)

پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می فرماید:

«در خلافت و حکومت حضرت مهدی عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف اهل آسمان و زمین حتی پرندگان و ماهیان دریا و حیوانات وحشی خشنود می باشند». ^(۲)

امام حسن مجتبی علیه السلام می فرماید:

«... او زمین را از عدل و داد و نور و برهان پر می کند. شرق و غرب زمین از آیین او پیروی کنند تا آن که کافری نماند مگر آن که ایمان آورده و گنهکار و فاسدی نماند مگر اینکه نیکوکار شود و در حکومت او درندگان با هم صلح کنند، زمین تمام گیاه و محصولش را بیرون می ریزد، آسمان برکاتش را فرو می فرستد، همه گنجینه ها و ثروت ها برای او آشکار می گردد...». ^(۳)

ص: ۱۰۶

-
- ۱- بحار الانوار، ۵۱/۸۱، و کشف الاسرار، ص ۱۴۵. «یفرج به اهل السماء والارض والطيور والحيتان في البحر...».
  - ۲- بحار الانوار، ۵۲/۳۱۶، «يرضى في خلافته اهل الارض والسماء والطير في الجو ... و تعيش الماشية، و اصطلاح السباع والبهائم...».
  - ۳- بحار الانوار، ۵۲/۲۸۰، «يملا الارض قسطاً وعدلاً و نوراً و برهاناً يدين عرض البلاد و طولها لا يبقى كافر الا آمن و لا طالح الا صلح و تصطلاح في ملكه السباع و تخرج الارض نبتها و تنزل السماء بركتها و تظهر الكنوز...».

در خاتمه فرازهایی از دعای عهد (منقول از امام صادق علیه السلام را پایان بخش کتاب قرار می‌دهیم (که در واقع اهم اهداف حکومت حضرت مهدی عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف جامعه را در فردای ظهور بیانگر است).

هر صبح و شام از خداوند می‌خواهیم: «... به وسیله او، حق همه جا استوار و محقق و باطل از بین بود، تمام سرزمین هایت عمران (در همه عرصه ها) و بندگانت حیات معنوی یافته زنده شوند. او پناهگاه ستمدیدگان گردد و احکام تعطیل مانده کتابت تجدید و اجرا شود و معارف بلند دین تو و روش ها و سنت های پیامبر را پایدار و پیاده نماید...».^(۱)

ص: ۱۰۷

۱- مصابیح الجنان، ص ۱۶۵، «.... واعمر اللهم به بلادک و احی به عبادک ... حتی لا- يظفر بشی من الباطل الا مزقه و يحق الحق و يتحققه و اجعله اللهم مفزعاً لمظلوم عبادک ... و مجددًا لما عطل من احكام كتابک و مشيداً لما ورد من اعلام دينک و سنن نبیک صلی الله علیه و آله و سلم ...».

١. قرآن کریم.
٢. نهج البلاغه.
٣. آینده و آینده سازان، محمد دشتی.
٤. احتجاج، احمد بن علی طبرسی.
٥. اصول کافی، محمد بن یعقوب کلینی.
٦. بحار الانوار، علامه محمد باقر مجلسی.
٧. تاریخ ایران قدیم، حسین پیرنیا.
٨. تحف العقول، ابی محمد الحسن بن علی بن الحسین بن شعبه الحرانی قدس سرّه.
٩. تفسیر قمی، علی بن ابراهیم قمی.
١٠. تفسیر نورالثقلین، عبد علی بن جمیعه العروسی.
١١. تهذیب الاحکام، محمد بن الحسن شیخ طوسی.
١٢. جنبش های شیعی در تاریخ ایران، علی امین زاده.
١٣. دائرة المعارف تشیع، امداد صدر حاج سید جوادی و دیگران.
١٤. دلائل الامامه، محمد بن جریر بن رستم.
١٥. زمینه سازان انقلاب جهانی، هاشم شهیدی.
١٦. سفینه البحار، حاج شیخ عباس قمی.
١٧. سنن ترمذی، محمد بن عیسی ترمذی.
١٨. سیره چهارده معصوم علیهم السلام، محمد محمدی اشتهرادی.

١٩. شرح نهج البلاغه، ابن ابي الحميد معتلى.

٢٠. عصر الظهور، على كوراني عاملي.

٢١. عقد الدرر في اخبار المنتظر، يوسف بن يحيى مقدس شافعى.

٢٢. عيون اخبار الرضا عليه السلام شيخ صدوق(ره).

٢٣. الغيبة، محمد بن ابراهيم بن جعفر كاتب نعمانى.

٢٤. الفجر المقدس الهدى، مجتبى الساده.

٢٥. فرنگنامه مهدويت، خدامراد سليميان.

٢٦. فصلنامه انتظار موعود، بنياد فرنگي حضرت مهدى عجل الله تعالى فرجه الشريف .

٢٧. كتاب الغيبة، ابو جعفر محمد بن الحسن شيخ طوسى.

٢٨. كشف الغمه في معرفه الائمه عليهم السلام، على بن عيسى اربلى.

٢٩. كمال الدين و تمام النعمه، ابو جعفر محمد بن على بن حسين بن بابويه قمي (شيخ صدوق).

٣٠. كنز العمال، علاء الدين على هندي متقى.

٣١. المحاسن، احمد بن محمد بن خالد (البرقى).

٣٢. مستدرک الوسائل، ميرزا حسين نوري.

٣٣. معجم البدان، ياقوت حموى.

٣٤. منتخب الاثر، لطف الله صافي گلپايگانى.

٣٥. المهدى الموعود المنتظر، نجم الدين جعفر بن محمد العسكري.

٣٦. نجم الثاقب، ميرزا حسين طبرسى.

٣٧. نهج الفصاحه.

٣٨. وسائل الشيعه، محمد بن الحسن الحز العاملی.

٣٩. ينابيع الموده، قندوزى.

٤٠. يوم الخلاص، كامل سليمان.

١٠٩: ص

بسمه تعالیٰ

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ
آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ ه.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سرہ الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسريع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر بنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب نقلین (کتاب الله و اهل البيت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر بنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفاً ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده‌ی نویسنده‌ی آن می‌باشد.

فعالیت‌های موسسه:

۱. چاپ و نشر کتاب، جزو و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه‌های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماكن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی‌های رایانه‌ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ‌گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم‌های حسابداری، رسانه‌ساز، موبایل‌ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...

۹. برگزاری دوره‌های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره‌های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و ... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه:

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان.

در پایان:

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقليد و همچنین سازمان‌ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱-۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعة و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

